

VERPLEEGKUNDIGE IN DE INTRAMURALE OUDERENZORG

Een expert met vele gezichten!

V&VN-VOORZITTER

BIANCA BUURMAN:
'JIJ SPEELT
DE HOOFDROL.'

TWEEDE KAMERLID

WIEKE PAULUSMA:
'WE HEBBEN
JULLIE NODIG
IN DEN HAAG.'

Ambassadeurstraject
verpleegkundige intramurale
ouderenzorg

v&vn

Geriatric & Gerontology

COLOFON

Teksten

Anja de Frel
Ayessa Velthausz
Carla Kamp
Gea Weening
Geertje Pubben-Verber
Gerdine Schuurman
Joyce de Vreede-Besselink
Liset Mulderije
Maaïke Steenbeek-Boekema
Marleen Verstoep
Reini van Essen
Suzanne Vaandrager-Van Leuven
Marjolein van Gils
Esther Smit-Pieters
Edith Geurtsen
Elise Baudet
Wieke Paulusma
Bianca Buurman
Denise Temmink
Johan Lambregts
Ria Slingerland-Blom
Cuno van Merwijk
Nanda van Zadelhoff
Anke Persoon
Eindredactie
Cuno van Merwijk
Fotografie
Johan Lambregts
Vormgeving en productie
Guus Pauka Grafische Projecten

Oktober 2024

Dit magazine verschijnt bij de afronding van het Ambassadeurs-traject voor de verpleegkundige in de intramurale ouderenzorg van V&VN Geriatrie & Gerontologie.

Geriatric & Gerontology
Orteliuslaan 1000
3528 BD Utrecht
secretaris.geriatrie@venvn.nl
(030) 291 90 50

INHOUD

EEN DUIK
IN DE
CIJFERS

PAGINA 7

WIEKE PAULUSMA: 'ALS
KAMERLID PUT IK VAAK NOG
UIT ERVARING DIE IK OPDEED
ALS VERPLEEGKUNDIGE'

PAGINA 8

VAN ROEPING NAAR
PROFESSIEEL
VERPLEEGKUNDIG
VAKMANSCHAP

PAGINA 9

INTRAMURALE
OUDERENZORG EN
HET VERPLEEGKUNDIG
ONDERWIJS

PAGINA 15

OUDERENZORG
IN BEELD: DE
VEELZIJDIGHEID VAN
VERPLEEGKUNDIGEN
IN 16 PORTRETTEEN

PAGINA 18 T/M 35

LEIDERSCHAP
TONEN BEGINT
BIJ WETEN WIE
JE BENT

PAGINA 41

JIJ SPEELT DE HOOFDROL ALS AMBASSADEUR BINNEN EN BUITEN HET VERPLEEGHUIS!

Bianca Buurman

Bestuursvoorzitter V&VN
Hoogleraar Acute Ouderenzorg
Amsterdam UMC
Verpleegkundige, niet praktiserend

De verpleeghuiszorg is enorm in ontwikkeling. Ouderen blijven langer thuis wonen dankzij nieuwe maatschappelijke verwachtingen, verbeteringen in medische en verpleegkundige zorg en technologische ontwikkelingen. Deze verschuiving betekent dat ouderen later in hun leven naar een verpleeghuis verhuizen, vaak wanneer hun zorgbehoeften complexer zijn. Dit nieuwe zorglandschap plaatst jouw rol als verpleegkundige in de schijnwerpers en vraagt om een hernieuwde waardering van jouw expertise en positionering.

IN DE VOORHOEDE

Je bevindt je in de voorhoede van de zorg voor kwetsbare ouderen. Jij biedt niet alleen verpleegkundige zorg, maar vervult ook een cruciale rol in het welzijn en de levenskwaliteit van de bewoners. In de huidige context, waar bewoners met ernstigere gezondheidsproblemen te maken hebben, beschik je over een breed scala aan vaardigheden. Je bent bekwaam in klinische zorg, empathisch, communicatief vaardig en in staat om complexe zorgplannen te coördineren. Door een warme en ondersteunende omgeving te creëren, help jij bewoners om een gevoel van waardigheid en eigenwaarde te behouden, juist ook in de laatste fase van hun leven. De toekomst van de verpleeghuiszorg vraagt dat jij als verpleegkundige expert bent in geriatrische zorg en innovatief in het toepassen van nieuwe technologieën. Zorg op afstand, e-health, elektronische gezondheidsdossiers en andere digitale hulpmiddelen spelen een steeds grotere rol in de dagelijkse zorgpraktijk. Jij bent vaardig in het gebruik van deze technologieën en begeleidt collega's en bewoners bij de adoptie ervan. Hierdoor wordt de zorg persoonsgericht.

Met het nieuwe *kwaliteitskompas* voor de wijk en verpleeghuiszorg komt de nadruk meer te liggen op kwaliteit van het bestaan, ongeacht waar je als oudere ook bent. Het start al met het voorbereiden op het ouder worden en laat zien dat de wijkverple-

fessionele ontwikkeling en een cultuur van leren en verbeteren binnen de instellingen. Jij bent actief betrokken bij de besluitvorming en het strategisch plannen om de zorgverlening continu te verbeteren en aan te passen aan de veranderende behoeften van de be-

JIJ BENT ESSENTIEEL IN DE IMPLEMENTATIE VAN HET NIEUWE KWALITEITSKOMPAS

ging en verpleeghuiszorg echt met elkaar verbonden zijn. Jij bent essentieel in de implementatie van het nieuwe kwaliteitskompas en de invulling van de verpleegkundige rol in de verpleeghuiszorg: die zal zich ook vaker in de wijk begeven, waarbij een hoge standaard van zorg en het welzijn van ouderen belangrijk zijn en blijven.

LEIDERSCHAP

Daarnaast groeit de behoefte aan verpleegkundigen zoals jij, die leiderschapsrollen op zich nemen binnen verpleeghuizen. Jij hebt de capaciteit om teams te leiden, beleid te ontwikkelen en de kwaliteit van zorg te waarborgen. Dit vereist voortdurende pro-

woners. Jouw zeggenschap is hierbij essentieel; jij hebt de ruimte om jouw kennis en ervaring in te brengen bij het vormgeven van beleid en zorgprocessen.

HOEKSTEEN

Jouw expertise als verpleegkundige en ambassadeur vormen de hoeksteen van een zorgsysteem dat waardig, menselijk en effectief is. Ik hoop dat jij je als ambassadeur intramurale ouderen zorg van V&VN met mij en vele andere collega's wilt blijven inzetten voor het verbeteren van de levenskwaliteit van ouderen en een zorgsysteem waarin verpleegkundigen met plezier werken en zich blijvend kunnen ontwikkelen.

OP NAAR EEN

BETER IMAGO!

Dit magazine is samengesteld door de ambassadeurs voor de verpleegkundige in de intramurale ouderenzorg, een leiderschapstraject van onze beroepsvereniging V&VN Geriatrie & Gerontologie.

Wij hebben een gemeenschappelijk doel: het versterken en verbeteren van het imago van de verpleegkundigen die werken met ouderen in een intramurale setting. Want een beter imago is hard nodig.

In dit magazine nemen we je mee naar een paar mijlpalen in de geschiedenis van de verpleging en de ouderenzorg. We zien hoe die geschiedenis tot op de dag vandaag invloed heeft op hoe de maatschappij naar verpleegkundigen kijkt. We kijken ook naar de zorgopleidingen: sluiten de programma's wel goed aan bij de dynamische beroepspraktijk? We geven suggesties voor verbetering. We laten ook de cruciale rol van

de informele zorg zien. Hoe onmisbaar familieleden, naasten en vrijwilligers zijn, nu en in de toekomst.

Ook kun je kennismaken met de gezichten achter de verhalen, de ambassadeurs zelf. In persoonlijke portretten delen wij onze passies, uitdagingen en de voldoening die wij vinden in ons werk.

Deze verhalen geven een inkijkje in het dagelijks leven en het werk

van verpleegkundigen in de intramurale ouderenzorg.

Ons doel is te laten zien hoe veelzijdig en waardevol het werk in de intramurale ouderenzorg is. En om de waardering voor onze collega's te vergroten. We hopen dat dit magazine bijdraagt aan een positiever en realistischer beeld van onze sector en inspireert tot verdere professionalisering en samenwerking.

EEN **DUIK** IN DE **CIJFERS**

Toenemende vergrijzing, verbonden met een **GROEIENDE VRAAG** maar zorg leiden tot een aanzienlijk **MAATSCHAPPELIJK PROBLEEM**. We nemen een korte duik in de cijfers:

In 2020 werkten er 1,4 miljoen mensen in de zorg. Dat betekent **1 OP DE 7** werkenden. In 2040 zullen er volgens berekeningen van de Sociaal Economische Raad (SER) meer dan twee miljoen mensen nodig zijn in de zorg. Dat is dan **1 OP DE 4** werkenden!

Op 1 januari 2024 telde Nederland **3.677.228** inwoners van 65 jaar of ouder. Dat is **20,5 PROCENT** van de bevolking. De vergrijzing van Nederland is opgelopen: in 1990 was nog **12,8 PROCENT** van de inwoners 65-plus. Tot 2040 zet de vergrijzing nog door, tot **25,1 PROCENT** ouderen in 2040. Er is ook dubbele vergrijzing: het aantal 80-plussers in de bevolking groeit.

Er zijn per 1 juli 2024 **208.022** verpleegkundigen ingeschreven in het BIG-register. Daarvan zijn 183.539 **VROUW** en 24.483 **MAN**. Het percentage van werkende verpleegkundigen van 60 jaar en ouder per 1 juli 2024 is **14,9 PROCENT**, van 50-60 jaar **21,3 PROCENT**, van 40-50 jaar is **17,5 PROCENT**, van 30-40 jaar **23,9 PROCENT** en onder de 30 **22,4 PROCENT**.

STUDENTEN

De instroom van nieuwe mbo-studenten verpleegkunde is in het studiejaar 2023-2024 met

20 procent **AFGENOMEN** vergeleken met twee jaar eerder. Ook bij de hbo-studie verpleegkunde **DAALDE** het aantal nieuwe studenten in die periode, met **26 PROCENT**. De instroom van studenten verzorgende IG (mbo) nam zelfs met **EEN DERDE** af.

In 2031 zal het tekort aan zorgpersoneel naar verwachting oplopen naar **135.000** werknemers. Met name de ziekenhuizen en **VERPLEEGHUIZEN** zullen onder druk komen te staan. In 2031 kunnen ziekenhuizen te maken krijgen met een tekort van 24.400 mensen. De verpleeghuizen krijgen het naar verwachting nog pittiger met een **TEKORT** aan 51.900 mensen. Zorgkantoren en zorgaanbieders ervaren meer dan ooit **UITDAGINGEN** bij de uitvoering van de Wet langdurige zorg (Wlz). De zorgsector kampt al jaren met een groot personeelstekort. Zorgprofessionals ervaren daardoor een **HOGE WERKDRUK** en er is een **GROEIEND ZIEKTEVERZUIM**. Daar kwam de afgelopen jaren bij dat de toegankelijkheid van zorg tijdens de coronapandemie flink op de **PROEF** werd gesteld. Dit heeft ook blootgelegd dat de Wlz-zorg kwetsbaar is.

KEER HET TIJ

Onze conclusie: het tij moet **KEREN**. Laten we beginnen met het verbeteren van het **IMAGO** van het **VERPLEEGKUNDIG VAK** in de intramurale ouderenzorg!

IEDERE VERPLEEGKUNDIGE KAN INVLOED HEBBEN

Voor de meesten is het een bewuste keuze, sommigen 'overkomt' het. Steeds vaker kiezen zij-instromers ervoor. Maar bovenal is het een prachtig beroep. Het is de verpleegkundige die als geen ander naar het gehele plaatje van de patiënt weet te kijken. Die goed kan analyseren en verbinden. De vinger op de zere plek durft te leggen en ook grenzen durft aan te geven. Grenzen als het gaat om overbehandeling en passende zorg. Of als het gaat om wat patiënten zelf nog kunnen, of kunnen leren.

Als Kamerlid put ik vaak nog uit de ervaring die ik heb opgedaan als verpleegkundige.

Vergis je niet, iedere verpleegkundige kan invloed hebben. Je moet die kans wel met beide handen aangrijpen! En dat is nodig, want er wordt nog te vaak óver, en niet mét verpleegkundigen gepraat. Door beleidsmakers in de eigen organisatie, maar ook in de politiek. We moeten dus voor onszelf opkomen. Dat is goed voor onze

Ambassadeurs op bezoek bij Wieke Paulusma

eigen beroepsgroep, maar het is vooral ook beter voor de patiënten.

Dat verpleegkundig leiderschap, dat zit in ieder van jullie. En dat is de komende tijd hard nodig. Want de zorg verandert. Alleen al omdat vraag en aanbod niet overeenkomen. Er komt veel meer digitale zorg, we gaan wellicht ook met AI voorspellen wie wanneer welke zorg nodig heeft. En steeds vaker, gelukkig, gaat het gesprek gevoerd worden over de

kwaliteit van het leven, en niet alleen over de kwantiteit. Jullie expertise en ervaring zijn keihard nodig aan tafel.

Het ambassadeurstraject voor verpleegkundigen in de intramurale ouderenzorg is een nieuwe waardevolle stap. In de Tweede Kamer spreek ik graag met jullie over hoe je dat verpleegkundig leiderschap ook om kunt zetten in politieke invloed. Zodat politiek en verpleegkundigen met elkaar in gesprek gaan, verhalen delen. Elkaar verder helpen. Zodat mijn collega's en ik met jullie ervaringen en kennis ook weer vaker onze vinger op kunnen steken in de Tweede Kamer. Zodat de zorg en het vak van verpleegkundige, bij alle uitdagingen, aantrekkelijk blijft.

Nogmaals: het is en blijft een prachtig beroep. Laten we er samen werk van maken. Jullie expertise en ervaring zijn keihard nodig. Tot ziens in Den Haag!

Wieke Paulusma
Tweede Kamerlid D66
Verpleegkundige, niet praktiserend

BEROEPSIDENTITEIT EN IMAGO TOEN EN NU

DRACHTEN, R.K. Verpleeghuis BERTILLA

Onderzoeker Hugo Schalkwijk van het Florence Nightingale Instituut nam de ambassadeurs tijdens de module over imago mee in de geschiedenis. Tot halverwege de negentiende eeuw was verplegen vooral een taak van vrouwen die uit naastenliefde of religieuze overtuiging voor zieken zorgden, zonder dat ze daar een formele opleiding voor hadden gevolgd. Het werd gezien als een roeping om voor anderen te zorgen. Met Florence Nightingale begon in 1850 de professionalisering van het vak. Vanaf 1880

werd verpleging een officieel beroep, met bijpassende opleidingen, salarissen en uniformen. Deze ontwikkeling zorgde voor een sterk verbeterde kwaliteit van zorg en gaf verpleegkundigen maatschappelijk toenemend de status van professional.

Toch blijven historische stereotyperingen het huidige imago van verpleegkundigen beïnvloeden. Denk aan de 'zorgende moeder' en de 'reddende engel'. In romans werden verpleegkundigen vaak afgeschil-

derd als het hulpje van de dokter en degenen die de dokter versieren, de sexy zuster. In de media wordt vaak gesproken over 'handen aan het bed' en 'billenwassers'. Deze termen doen geen recht aan de realiteit en de maatschappelijke impact van verpleegkundigen, maar dragen wel bij aan het maatschappelijke beeld van het beroep. Nog altijd hebben verpleegkundigen last van de clichématige wijze waarop zij in beeld worden gebracht. Dit werkt door in het imago en de beroepstrots.

1964 EERSTE DAG VAN DE VERPLEGING

WIJ ZOEKEN MEISJES

die bereid zijn de hulpbehoevende mens de helpende hand te reiken.

- de tweejarige cursus te volgen, welke opleidt tot het landelijke erkende diploma van ziekenverzorgster.
- prettige werkring
- goede salariering
- gratis dienstkleding
- legemoetkoming in de reiskosten
- een opleiding welke voor het grootste deel in werktijd plaats vindt
- U kunt bij ons inwonen of uitwonen zijn

Minimum leeftijd per 30 september a.s. 17 jaar. Vereist is tenminste 2 jaren voortgezette opleiding na de lagere school.

Solicities mondeling of schriftelijk aan het
VERPLEEGTEHUIS BERTILLA
Burg. Wuitweg 140 - Drachten
Eventuele reiskosten worden door ons vergoed.

Sinds 1964 viert Nederland de Dag van de Verpleging op 12 mei, de geboortedag van Florence Nightingale, die wereldwijd wordt gezien als grondlegster van het verpleegkundig vak. De 'dame met de lamp' is het symbool van de moderne verpleging en was in haar tijd zeer vernieuwend in het verzamelen van statistische gegevens en het analyseren hiervan.

In Nederland ontstond na de Tweede Wereldoorlog een groot tekort aan verpleegkundigen. Al vanaf 1954 waren er campagnes om meisjes te enthousiasmeren voor het verpleegkundig beroep. Met een jaarlijkse Dag van de Verpleging hoopte men zoveel mogelijk nieuwe mensen aan te trekken en werkenden te behouden.

2016/2023

WAARDIGHEID EN TROTS

De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) publiceert in 2016 de jaarlijkse 'zwarte lijst'. 150 verpleeghuizen staan onder intensief toezicht van de IGZ. Deze lijst leidt tot veel negatieve publiciteit en frustreert pogingen van verpleeghuizen om goed opgeleid personeel aan te trekken.

Veel echte en vermeende misstanden worden breed uitgemeten in de media. De commotie leidt tot actie van de overheid. Het programma Waardigheid en trots (2016) moest zorgen voor meer tijd, aandacht en goede zorg in verpleeghuizen. Het ging met een grote financiële investering gepaard.

In 2023 is het programma Waardigheid en trots afgesloten. Aan het programma hebben meer dan vijfhonderd verpleeghuizen meegedaan. Demissionair minister Conny Helder (VWS) nam op 30 oktober 2023 bij Charim de eindrapportage in ontvangst (zie foto). Daaruit bleek dat op de thema's 'leren en verbeteren' en 'veiligheid' het meeste resultaat is

behaald. Het programma heeft dus bijgedragen aan verbetering van de verpleeghuiszorg. Mede dankzij Waardigheid en trots is er sinds 2016 geen zwarte lijst meer uitgebracht. Het pro-

gramma heeft een vervolg gekregen in Waardigheid en trots voor de toekomst, dat in opdracht van het ministerie van VWS wordt uitgevoerd door kennisorganisatie Vilans.

1989 WITTE WOEDE

Op 18 november 1988 plaatste verpleegkundige Gaby Breuer een mini-advertentie in de Volkskrant: 'Agenten verdienen weinig, verpleegkundigen nog minder. De tijd is rijp voor actie'. De aanleiding hiervoor was frustratie over hoge werkdruk, slechte arbeidsomstandigheden en

de lage beloning. Verpleegkundigen voelen een enorme onderwaardering voor het belangrijke werk dat ze doen. Het bericht in de Volkskrant gaf de aanzet tot de grootste staking van verzorgenden en verpleegkundigen die in 1989 werd gehouden onder leiding van de VVIO (Verpleeg-

kundigen en Verzorgenden in Opstand). Deze actie is beter bekend als 'Witte Woede'.

Het probleem van nu, was ook het probleem van toen: zorgverleners wilden niet dat zorgvragers zouden lijden onder een staking.

2020

DE COVID PANDEMIE

Voor Nederland begon de crisis toen op 27 februari 2020 de eerste besmetting werd gesignaleerd en in maart een gedeeltelijke lockdown volgde.

Voor verpleegkundigen en verzorgenden in de intramurale ouderenzorg was deze tijd bijzonder zwaar. Ouderen, vaak al kwetsbaar door onderliggende gezondheidsproblemen, behoorden tot de meest getroffen groepen. Zorgverleners stonden in de frontlinie, geconfronteerd met hoge werkdruk, het risico op besmetting, en het emotionele leed van het verliezen van bewoners aan het virus. Maart 2020 werden verpleeghuizen gesloten voor bezoek, om de kwetsbare ouderen te beschermen en verdere verspreiding te voorkomen.

De pandemie leidde ook tot meer

erkenning voor de inspanningen van zorgmedewerkers. Door heel Nederland werden zij geprezen voor hun inzet. Op 17 maart 2020 om acht uur 's avonds toonden de inwoners van Nederland hun dankbaarheid door massaal te applaudisseren voor de zorgmedewerkers, een ontroerend gebaar van steun in deze zware tijd.

COVID BOOD OOK KANSEN

De pandemie was zwaar voor verpleegkundigen. Maar de crisis bracht ook kansen. Verpleegkundigen konden hun inventiviteit, compassie en organisatietalenten volop laten zien. Zo was ambassadeur Ayessa Velhausz (De Waalboog) sturend in het opzetten van een nieuwe vleugel om de enorme toestroom aan

patiënten het hoofd te bieden. Ook omarmde de beroepsgroep – gedwongen door de lockdown – nieuwe technologieën als beeldbellen, die nu niet meer weg te denken zijn.

JONGEREN POSITIEVER

Eind 2020 deed Motivaction onderzoek naar het imago van de arbeidsmarkt zorg en welzijn, waarbij specifiek is gekeken naar de impact van covid en waarom mensen kiezen voor leren of werken in de zorg. Door covid zijn de positieve associaties, zoals betekenisgeving en voldoening, nog positiever geworden. Maar negatieve associaties als werkdruk, een slecht salaris en arbeidsvoorwaarden zijn door covid juist versterkt. De media-aandacht voor de negatieve aspecten doen het imago geen goed. Wel groeide het respect voor zorgmedewerkers die gezondheidsrisico's namen om anderen te helpen.

Opvallend: jongeren zijn positiever gaan denken over werken in de zorgsector dan voor de pandemie, omdat zij veel waarde hechten aan zingeving. Jongeren zien ook meer kansen voor technologische ontwikkelingen in de zorg.

VERPLEEGKUNDIGEN IN DE MEDIA

BEELDWIJZER EN BEELDBANK

ZonMw vroeg Pieterbas Lalleman, Daniëlle Arets en Michiel Bles (Fontys Hogeschool) om de huidige beeldvorming in de media te analyseren en met deze beroepsgroepen in gesprek te gaan over de gevolgen van deze beeldvorming. Op basis daarvan worden een beeldwijzer en een representatieve beeldbank opgesteld. Dat doen ze door in kaart te brengen hoe verpleegkundigen, verzorgenden en verpleegkundig specialisten in de media worden gepresenteerd en hoe die beelden worden gepercipieerd. Het doel is een meer representatief beeld samen te stellen dat als raamwerk en instructie kan dienen voor fotografen en communicatieprofessionals.

Pieterbas Lalleman: 'Dit onderzoek en de beeldbank zijn een mooie eerste stap in een meer realistische representatie.'

VERPLEGING EN VERZORGING IN DE MEDIA

Verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en verzorgenden zijn dé onmisbare schakel in preventie, zorg en ondersteuning. Dat moet natuurlijk ook blijken uit beelduitingen die we gebruiken.

HARDNEKKIGE STEREOTYPEN

'Het zijn alleen maar vrouwen. Ondergeschikt aan een arts. In de weer op een IC. En altijd maar die steunkousen.' Nog altijd hebben verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en verzorgenden last van de clichématige wijze waarop zij in beeld gebracht worden. De tentoonstelling

Wat een beeld van een verpleegkundige! (nog tot eind 2025 te bezoeken in Meppen, Drenthe) laat zien hoe hardnekkige stereotypen tot op de dag van vandaag doorwerken in het imago van de sector en de beroepstrots. Eén van de bijeenkomsten van de ambassadeurs vond op locatie in Drenthe plaats.

2022 WITBOEK BEROEPSTROTS

In 2022 verscheen het Witboek, verhalen en quotes van helpenden, verzorgenden, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten die trots zijn op hun vak. Initiatiefnemer Aart Eliens wilde een tegenwicht bieden aan de negatieve berichtgeving in de media over de werkdruk, slechte salarissen, personeelstekort, gebrek aan zeggenschap, geweld tegen hulpverleners en het vertrek van beroepsgenoten uit het vak. Aan het Witboek hebben meer dan elfhonderd zorgprofessionals verteld over hun passie om te werken in de zorg. Zij vertelden waarom ze hun beroep uitoefenen of een zorgopleiding volgen, hoe belangrijk hun werk is voor zorgvragers, voor andere beroepsgroepen, voor de gezondheidszorg én voor onze samenleving.

OUDERENZORG EN ONDERZOEK

Verpleegkundig onderzoek stelt ons in staat goede keuzes te maken, bij onze handelingen, het gebruik van technologie en de samenstelling van onze teams. Dat is heel belangrijk, bij de groeiende krapte aan professionals en toenemende digitalisering van de samenleving. Nederland heeft inmiddels zo'n twintig hoogleraren verpleegkunde, en sinds vorig jaar is er een hoogleraar verpleegkunde, speciaal voor de intramurale ouderenzorg. De ouderenzorg, het onderwijs en het onderzoek werken samen in diverse netwerken.

ONTWIKKELING VAN OUDERENZORG ALLEEN VOOR PROFESSOREN EN WETENSCHAPPERS?

Echt niet! Zorgontwikkeling kan alleen met de expertise van verzorgenden en verpleegkundigen. Zonder jou geen ontwikkelingen in de zorg, want jij bent onmisbaar! Samenwerkende Academische Netwerken Ouderenzorg (SANO) werkt met kennis als basis aan de kwaliteitsverbetering van de langdurige zorg aan cliënten. Professionals in de ouderenzorg en de chronische zorg hebben belang bij continue kennisontwikkeling, die hen in staat stelt deskundige zorg te verlenen. Er zijn netwerken in Maastricht, Nijmegen, Tilburg, Leiden, Amsterdam en Groningen. Elk netwerk bestaat uit wetenschappers en professionals, hun organisaties en onderwijsinstellingen. Doel: een effectieve kennisontwikkeling, kennisverspreiding en kennisimplementatie. De samenwerking

Robbert Gobbens

tussen de zes netwerken leidt tot een grotere beschikbaarheid van kennis voor professionals in het hele land. De ambassadeurs zijn uitgenodigd om het podium te nemen!

KRACHTIGE IMPULS

Wist je dat de Robbert Gobbens (voorzitter van V&VN Geriatrie en Gerontologie) ook bijzonder hoogleraar Professionalisering van de verpleging en verzorging in de ouderenzorg is bij Tilburg University? Deze leerstoel heeft de ambitie om

de professionalisering van verpleegkundigen en verzorgenden in de ouderenzorg een krachtige impuls te geven op het gebied van toewijding, vakbekwaamheid en lerend-, onderzoekend- en samenwerkend vermogen. Het vergroten van de professionaliteit in verpleging en verzorging van ouderen vraagt een continu leren en verbeteren. Dit is niet alleen van belang voor het verbeteren van de zorg, maar ook voor het vergroten van de kwaliteit van werken in de ouderenzorg.

SAMEN MET ELKAAR ZORGEN VOOR ELKAAR

Zoals een van de ambassadeurs het in haar portret zo mooi zegt: zonder mantelzorgers en vrijwilligers gaan we het niet redden! Mantelzorgers en vrijwilligers heten in het vakjargon informele zorgverleners. Verpleegkundigen zijn formele zorgverleners die de taken uit hoofde van hun beroep uitoefenen. Maar het omgaan met informele zorgverleners in een formele setting als de intramurale ouderenzorg is niet eenvoudig. Verpleegkundigen maken regelmatig mee dat ouderen en mantelzorgers verwachtingen hebben die niet (meer) passen bij het aanbod van de verpleeghuizen.

ZORGEN GAAT IEDEREEN AAN

De Raad Volksgezondheid & Samenleving ontdekte dat twee derde van de Nederlanders vindt dat ouderenzorg een taak van de overheid is. Potentiële hulpontvangers zelf hebben ook vaak een voorkeur voor professionele hulp. Maar onze duik in de cijfers maakt één ding duidelijk: er zijn veel te weinig professionals om het niveau van voorzieningen waar Nederlanders aan gewend zijn geraakt in stand te houden.

De formele zorg zal dus steeds meer de samenwerking gaan zoeken met de informele zorg. Dit betekent een grote cultuurverandering, niet alleen bij de zorgprofessionals, maar ook in de samenleving. Het vraagt van iedereen energie en doorzettingsvermogen om oude denkpatronen en werkwijzen los te laten en te vervangen door nieuwe. Voor verpleegkundigen is het vooral belangrijk op een goede manier het gesprek aan te gaan met de ouderen, hun mantelzorgers en vrijwilligers. Het ambassadeurstraject besteedt daarom veel aandacht aan communiceren, zowel mondeling als schriftelijk.

WIST JE DAT?

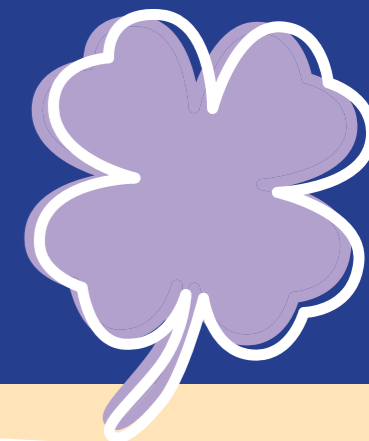
Er nu al 5,5 miljoen mensen in Nederland mantelzorger of vrijwilliger in de zorg zijn?

Ruim 80 procent van de mantelzorgers gezelschap of emotionele ondersteuning biedt?

Van de mantelzorgers acht procent jonger is dan 24 jaar?

Dit hulpvormen zijn die voor hulpvragers veel betekenen en waarvoor beroepskrachten weinig tijd hebben?

SUCCESSVERHALEN UIT DE PRAKTIJK

De zoon van een bewoner kwam twee keer per week bij zijn moeder op bezoek. Na haar overlijden is hij het verpleeghuis blijven bezoeken. Hij ondersteunt nu bij de mannensoc en bij de kerkdienst.

Sensire werkt aan 'reablement', onder meer door de nieuwe woongemeenschap De Grachten Promenade voor ouderen, een kleine woongemeenschap die ouderen de mogelijkheid biedt hun nieuwe thuis te maken. Samen met familie, naasten en professionals wordt invulling gegeven aan leven, wonen en zorg.

Op De Martinushof in Twello wordt de familie van bewoners steeds actiever betrokken bij zorg en welzijn. Maar het delen van de verantwoordelijkheid gaat niet vanzelf. Door middel van gesprekken en familieavonden worden positieve ervaringen gedeeld en wordt een brug geslagen tussen informele en formele zorg. Sensire doet dit in samenwerking met Azora, Careaz, Marga Klompé en Markenheem.

Bij ZuidOostZorg op locatie Wiken is de dochter van een bewoner schoonheidsspecialiste. Ypkje Mulder-Wedman komt bewoners een schoonheidsbehandeling geven, dit doet ze in overleg en maakt steeds weer een nieuwe afspraak.

Bij Humanitas Deventer wonen vijf studenten tussen de bewoners. Zij betalen geen huur, maar zijn minimaal 30 uur per maand een 'goede buur' voor de bewoners. Zo organiseren zij onder andere filmavonden en bingo, begeleiden broodmaaltijden, doen spelletjes, gaan met de cliënt naar het winkelcentrum en komen tv-kijken of koffiedrinken. Twee woonstudenten hebben samen de uitvaart van een bewoner geregeld, op diens verzoek. De bewoner had namelijk geen familie en sociaal netwerk. De woonstudenten vonden het indrukwekkend en waardevol om zo van betekenis te kunnen zijn.

HINDERNISSEN DIE *NOG* GENOMEN MOETEN WORDEN

Samenwerken met mantelzorgers en vrijwilligers is voor verpleegkundigen niet eenvoudig. Zij trekken de zorg snel naar zich toe, omdat zij graag willen zorgen en omdat daar van oudsher hun professionele identiteit ligt. Ook denken zij dat mantelzorgers en vrijwilligers niet over de nodige vaardigheden beschikken én zijn ze bang dat voorschriften en protocollen niet goed worden nageleefd. Bovendien zien zorgmedewerkers het soms als falen als zij informele zorg betrekken.

Ook de informele zorg ervaart obstakels. Mantelzorgers en vrijwilligers voelen zich ondergewaardeerd, niet alleen door zorgpersoneel maar door de hele maatschappij. Begrip en waardering zijn voor hen heel belangrijk. Eigenlijk zou direct bij de start van een zorgtraject gekeken moeten worden waar de kansen liggen voor een samenwerking tussen formele- en informele zorg. Maar dit gebeurt nog niet altijd voldoende, al zijn er al veel goede voorbeelden. Voor mensen met een baan is het bovendien niet eenvoudig zich als

mantelzorger of vrijwilliger in te zetten. Meer flexibiliteit van werkgevers en overheid is dan ook dringend gewenst.

EEN MOOIE ONTWIKKELING

Het personeel van een grote softwareleverancier hoeft vanaf 2025 op vrijdag niet meer te werken, maar krijgt wel doorbetaald. Die vrijdag wordt 'ontwikkeldag' waarop werknemers bijvoorbeeld mantelzorg of vrijwilligerswerk kunnen doen. Het bedrijf hoopt dat de werknemers de dag goed besteden. Ook mensen met een dienstverband van vier dagen gaat er flink op vooruit: ook zij krijgen vanaf volgend jaar vijf dagen uitbetaald. Het is niet de bedoeling dat op werkdagen langer wordt doorgewerkt om de vrijdag te compenseren. Het bedrijf is op vrijdag nog wel gewoon bereikbaar voor klanten. Werknemers die dan moeten werken, krijgen hun 'ontwikkeldag' op woensdag.

*In de intramurale
ouderenzorg werken
zowel verpleegkundigen
met een mbo-opleiding
als met een hbo-opleiding.
De aandacht voor de
oudere zorg kan beter.*

**"DE INTRAMURALE
OUDERENZORG
DICHTERBIJ DE
OPLEIDINGEN
BRENGEN EN DE
OPLEIDINGEN
MEER LATEN ZIEN
VAN ONS WERK"**

OUDERENZORG IN HET ONDERWIJS

**"VERPLEEGKUNDIGE IN DE
OUDERENZORG, ER GAAT EEN
WERELD VOOR JE OPEN"**

Ambassadeur Reini van Essen aan het werk met een student verpleegkunde

De ambassadeurs hebben onderzocht in hoeverre de roc's en hogescholen in hun regio aandacht besteden aan de intramurale ouderenzorg. Er bleken grote verschillen te bestaan. Soms wordt ouderenzorg gecombineerd met thuiszorg. In de regel wordt een leerjaar verdeeld

over vier lesperiodes van tien weken en wordt één lesperiode besteed aan het onderwerp ouderenzorg, met aandacht voor verwante casussen vanuit het werkveld. Er wordt niet overall aandacht besteed aan 'Advanced Care Planning', terwijl die met een gemiddelde verblijfstijd van

zeven maanden van bewoners in de intramurale ouderenzorg wel van groot belang is.

MINDER ADL, MEER KLINISCH REDENEREN

Een gemene deler die we vonden was dat er vaak gestart wordt met de basis 'leren wassen', terwijl de ouderenzorg zo veel meer dan alleen de ADL-zorg en wassen. Bovendien behoort ADL-zorg juist steeds minder tot de taken van verpleegkundigen. Klinisch redeneren, verpleegkundige handelingen, de samenwerking met andere professionals, het samenstellen van teams zijn cruciaal, nu we steeds meer bewoners met een combinatie van aandoeningen hebben. Verder vraagt de toenemende inzet van informele zorg om extra communicatieve vaardigheden van verpleegkundigen.

STAGES IN LATERE FASE VAN DE OPLEIDINGEN

Een ander belangrijk punt vormen de stages. Nog altijd is, zowel in het mbo als in het hbo, de eerste stage die in de ouderenzorg. Zoals één van de ambassadeurs in haar portret terecht opmerkt: het zou veel beter zijn als de stage in de ouderenzorg in een later stadium van de opleiding plaatsvindt, als de student al wat rijper is. Het zou kunnen dat op die manier meer studenten kiezen voor een carrière in de intramurale ouderenzorg.

SLUIT DE LESSTOF NOG AAN OP DE PRAKTIJK?

We hebben verschillende opleidingen uitgenodigd om op bezoek te komen op de locatie en om in gesprek te gaan over de lesstof en na te gaan of die wel een juist beeld geeft van de intramurale ouderenzorg anno 2024. Omgekeerd hebben de ambassadeurs aangeboden om gastlessen te geven bijvoorbeeld over thema's die ze nu missen in de lesstof, zoals onbegrepen gedrag, het taken- en rollenpakket van de verpleegkundige in de intramurale ouderenzorg en Advanced Care Plan-

ning. De opleidingen staan hiervoor open en dit kan mogelijk de gouden sleutel zijn tot het aanpassen van de lesstof.

POST-MBO GERIATRIE EN GERONTOLOGIE

Er zou naast de generalistische mbo-verpleegkunde een post-mbo moeten komen met specifiek aandacht voor de geriatrie/gerontologie, zoals die er op hbo-niveau al is. Dat is onze aanbeveling.

INSPIRATIE

Santé Partners, de organisatie van één van de ambassadeurs, heeft een 'campus recruitment team'. De ambassadeur heeft zich bij het team aangesloten en zal vanaf september 2024 gastlessen gaan geven op thema's die aansluiten bij de vraag van de verschillende opleidingen.

INSPIRERENDE VOORBEELDEN UIT DE ORGANISATIES

Ambassadeur Maaïke Steenbeek van Santé Partners werkt aan scholingen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zij kwam op dit idee omdat een gastvrouw mee wilde helpen in de zorg, hier heeft ze een passend leerprogramma voor ontwikkeld. Met een zeer positief resultaat, de gastvrouw is inmiddels helpende en wil door gaan studeren. Maaïke heeft bij 'Werkzaam Rivierland' een pitch gehouden. Het idee is goed ontvangen en ze gaan kijken hoe ze dit samen kunnen op zetten. Ook wordt samenwerking met andere zorginstellingen gezocht, zodat meer plaatsen ontstaan voor leerlingen met een achterstand. Vanaf september 2024 zal Maaïke gastlessen gaan geven op thema's die aansluiten bij de vraag van de verschillende opleidingen.

Reini van Essen, een van de drie ambassadeurs van Charim, focust zich op modulair opleiden. Zo is er een ADL-module voor woonzorgassistenten, waarin zij leren om bewoners te kunnen wassen en kleden en kunnen doorgroeien tot het niveau van helpende. De ambitie is voor verzorgende IG een soortgelijk traject naar verpleegkundige te ontwikkelen. Zo kan de organisatie mensen blijven binden en boeien en ontwikkel je doorgroeimogelijkheden.

Ambassadeurs Geertje Pubben en Ayessa Velthausz zijn met docenten in gesprek gegaan over het thema intramurale ouderenzorg in het onderwijsprogramma. Hier ontstond

Anja de Frei in gesprek met een collega in opleiding

een positieve samenwerking. In een ontwerpessie brainstormden docenten, stagiaires, leerlingen en verpleegkundigen van De Waalboog over de vraag hoe we het onderwijs beter laten aansluiten bij de praktijk. Dit leverde mooie ideeën op, zoals het geven van gastlessen door verpleegkundigen over relevante thema's, casuïstiekbesprekingen in de praktijk, het uitbreiden van de fotobank, en docenten uitnodigen op de werkvloer. Ook denken de twee ambassadeurs mee in het vormgeven van het nieuwe onderwijscurriculum dat vanaf 2030 van start gaat.

HOE NU VERDER?

Ook na afloop van het traject willen we ons als ambassadeurs blijven inzetten voor het ontwikkelen van de opleidingen, leertrajecten en het enthousiasmeren van nieuwe zorgverleners. We willen onze bevindingen, ideeën en uitgezette lijnen graag voortzetten. Ook voor de nieuwe groep ambassadeurs zal het imago van de intramurale ouderenzorg ongetwijfeld belangrijk zijn. Graag willen we met alle (toekomstige) ambassadeurs ons enthousiasme en kennis delen, zodat die zich als een olievlek kunnen verspreiden over de opleidingen in Nederland.

INTRINSIEK GEÏNTERESSEERD IN MENSEN

Terwijl ze in de vierde klas havo zat kwam haar opa te overlijden. De aandachtige en respectvolle manier waarop hij door de thuiszorg werd verzorgd maakte zo'n indruk, dat Anja besloot naar de hbo-v te gaan. Inmiddels brengt ze met 23 jaar als verzorgende individuele gezondheidszorg (VIG) en twee jaar als verpleegkundige een schat aan kennis en ervaring mee in haar nieuwe functie van kwaliteitsverpleegkundige. Deze (hbo-) functie dankt ze mede aan het ambassadeurstraject. Want daarmee heeft ze aangetoond het bredere perspectief te kunnen aannemen dat nodig is. Ze voelt zich op haar nieuwe plek als een vis in het water als intermediair tussen 'de leiding' en de werkvloer.

Naam: Anja de Frel (45)
Opleiding: Na twee jaar hbo-v een op-maat-programma voor de intramurale ouderenzorg
Functie: Kwaliteitsverpleegkundige
Organisatie: Zorggroep Ena

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Ik was na twee jaar hbo-v net met mijn opleiding verzorgende IG begonnen. Tijdens een van mijn eerste diensten zag ik op de afdeling een oude mevrouw in een hoekje zitten. Ze wenkte me en zei: 'Gisteren heb ik wat laten vallen en ik kon het nergens meer vinden. Mijn zoon heeft ook nog gezocht. Maar nu weet ik eindelijk wat ik kwijt ben.' - 'Wat dan, mevrouw?' - 'Mijn verstand!'. Ze keek me heel grinnig aan. We moesten allebei vreselijk lachen. En ik wist: hier wil ik werken. Dit zijn niet alleen maar oude mensen. Er zitten zoveel verhalen achter. Deze mevrouw Jacobs heeft me dus eigenlijk gewonnen voor de ouderenzorg.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'Ik ben intrinsiek geïnteresseerd in mensen. En in de ouderenzorg gaat het om de hele mens. In het ziekenhuis ligt de focus bijna uitsluitend op het medische aspect. Wij bouwen een relatie op met de bewoners. We bezoeken de mensen eerst thuis om een beeld krijgen van hun achtergrond. En we praten met de naasten, de mantelzorgers, over de rol die zij kunnen blijven vervullen. Hoe kunnen we gezamenlijk leven toevoegen aan de dagen, om met Sander de Hosson te spreken. Sterven is net zo gewoon als geboren worden, maar de meeste mensen komen met dat sterven nauwelijks meer in contact. Terwijl wij daar

dagelijks mee te maken hebben. We proberen bewoners en hun naasten daar zo goed mogelijk op voor te bereiden in levenseindegesprekken, in samenspraak met de arts.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'Dat de mensen veel meer gaan nadenken over hun levenseinde, en hoe ze dat letterlijk willen beleven. In algemene zin zou ik graag willen dat er een goede regeling komt voor een rouwverlof. Bij de geboorte heb je zwangerschaps- en ouderschapsverlof, maar na een overlijden is er nu veel te weinig mogelijk.'

ALS JE LIEVER ZELF AANSTUURT, DAN IS DEZE SECTOR HEEL GESCHIKT VOOR JOU

Tijdens de stage voor haar opleiding tot verzorgende merkte ze al dat haar hart naar de ouderenzorg uitging. Maar Ayessa vond zichzelf met achttien te jong om al aan het werk te gaan, en startte de opleiding tot verpleegkundige. Hier merkte ze - tot haar eigen verbazing - dat ze het best leuk vond om aan te sturen en te coördineren. Dat kon ze al snel in de praktijk brengen tijdens de hectische coronajaren, die vanuit haar perspectief erg boeiend waren. De Waalboog opende een tijdelijke extra vleugel om ook patiënten van buiten op te nemen. Het ambassadeurstraject heeft Ayessa's perspectief duidelijk verbreed. Zo is zij in gesprek gegaan met de Hogeschool Arnhem en Nijmegen. De Waalboog wordt nu betrokken bij de inrichting van het nieuwe onderwijscurriculum, dat meer aandacht moet gaan besteden aan de ouderenzorg.

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Een mevrouw met dementie die voortdurend aandacht vroeg. Dan weer stond ze naakt voor het raam en schreef ze met lippenstift 'help me!' op het raam, dan weer dreigde ze met een mes zelfmoord te plegen. Ze gooide met bloempotten als iets haar niet zinde. Het is niet gemakkelijk daarmee om te gaan. Ik vind het boeiend om te kijken hoe wij ons gedrag kunnen aanpassen, in plaats van meteen naar medicatie te grijpen. We merkten dat we beter met haar mee konden bewegen dan te proberen haar gedrag te veranderen. Tijdens het tweewekelijks overleg met de specialist ouderengeneeskunde en de ggz-psycholoog bespreken we dit soort ingewikkelde casussen.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'Je bent hier als verpleegkundige echt de spil. Tijdens de coronacrisis was dat heel duidelijk. Ik was toen grotendeels verantwoordelijk voor de nieuwe afdeling die we hebben ingericht om de enorme toestroom van patiënten het hoofd te bieden. Dus als je liever

zelf aanstuurt dan dat je aangestuurd wordt, dan is deze sector heel geschikt voor jou.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'Het beeld dat de maatschappij heeft van ons werk. Er komt zo veel meer bij kijken dan de mensen denken. Neem bijvoorbeeld ons gedrags-consultatieteam, voor als we echt met onze handen in het haar zitten. Meestal gaat het om extreem agressief gedrag waarvan we niet weten waardoor het wordt getriggerd. Zij observeren een dag lang de bewoner en de omgeving, kijken naar interne en externe prikkels, maar ook naar attitude en aura van de collega's. Soms gaan hun adviezen tegen je gevoel in. Dan is het

bijvoorbeeld voor een bewoner beter een prikkelarme omgeving te creëren en haar te isoleren, dan haar 'gezellig' in de huiskamer in contact te brengen met medebewoners.'

Naam: Ayessa Velthaus (25)
Opleiding: Verzorgende IG, mbo-verpleegkundige
Functie: Senior verpleegkundige
Organisatie: De Waalboog

COLLEGA'S MOTIVEREN EN MEENEMEN IN VERANDERINGEN

Haar ouders koersten Carla - als kind 'geen held in leren'- in de richting van de zorg, omdat die vastigheid zou bieden. En dat kwam uit, want zij werkt al veertig jaar in de zorg, waarvan maar liefst 28 jaar als ziekenverzorgende bij Thebe Wijkverpleging. Ze was daar onder meer ook planner, digi-coach, stagebegeleider en voorzitter van de ondernemingsraad. En met het leren kwam het toch ook nog goed. Op haar 54e ging haar werkgever er na een reeks eerdere verzoeken eindelijk mee akkoord dat ze de mbo-opleiding verpleegkunde ging volgen. Ze werkt inmiddels anderhalf jaar als regisseur bij Surplus. Van het ambassadeurstraject heeft ze vooral geleerd hoe ze haar collega's kan motiveren en mee kan nemen in de veranderingen die nodig zijn.

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Een jonge vrouw die leed aan post-traumatische dystrofie. Bij haar was een been geamputeerd. Dat deden ze toen nog. We begeleidden haar bij het leren omgaan met haar beperking. We hadden heel fijn contact, ook omdat ik zelf nog zo jong was. Ze is later getrouwd en heeft drie kinderen gekregen. Ik kwam nog regelmatig bij haar. Ik zag dat het een aparte uitdaging is vanuit een rolstoel je kinderen onder controle te houden. Dat ging haar goed af. Bij Surplus bleek een stagiaire de dochter te zijn van deze vrouw. Ze volgde de opleiding voor verpleegkundige. Ik zei: doe je moeder maar de groeten van mij. Ze vroeg me waar ik haar moeder dan van kende. Maar ik zei natuurlijk dat ze dat maar zelf aan haar moeder moest vragen. Heel bijzonder dat je zo, soms op afstand, soms van heel dichtbij, een heel leven van iemand volgt.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'Dat zal ik eigenlijk niet zo gauw doen. Ik zeg altijd tegen jonge mensen: volg je hart en kijk waar je blij van wordt. Misschien wil je eerst helemaal

de zorg niet in, wil je bijvoorbeeld iets creatiefs gaan doen. Probeer dat dan eerst. De zorg kan je altijd nog in! Binnen de zorg kiest de een voor het ziekenhuis, de ander voor de thuiszorg of de ouderenzorg. De thuiszorg is ook voor een groot deel ouderenzorg. Maar de doelgroep is meer divers, en je helpt mensen hun zelfstandigheid te behouden. In de intramurale ouderenzorg wil je vooral een fijne leefomgeving creëren voor de laatste fase in iemands leven.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'We moeten een andere houding aannemen. Niet alles bekijken vanuit de zorghandelingen en vanuit je eigen normen en waarden. Kijk naar wat iemand nodig heeft om zich prettig te voelen. Daar gaat het om.'

Naam: Carla Kamp (60)
Opleiding: Mbo-verpleegkunde
Functie: Verpleegkundig regisseur
Organisatie: Surplus

WAARDEVOLLE RELATIES OPBOUWEN

Edith werkt al 25 jaar bij Liemerij in diverse functies: EVV'er, woonbegeleider, activiteitenbegeleider en verpleegkundige. Sinds mei 2024 is zij kwaliteitsverpleegkundige, een functie waarvoor het ambassadeurstraject haar zelfvertrouwen heeft vergroot. Ze komt meer uit haar comfortzone en deinst niet zo snel meer ergens voor terug. Haar grote inspiratiebron was en is haar moeder, die ook al in de ouderenzorg werkte. En een nieuwe generatie is al gewonnen voor de zorg, al ambiert haar dochter vooralsnog een functie in het ziekenhuis. Edith heeft veel plezier in schrijven en was dan ook zeer actief betrokken bij de totstandkoming van deze glossy.

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Dat zijn er heel veel. Maar aan sommige mensen denk je met extra veel warmte terug. Vijftien jaar geleden woonde er een mevrouw bij Liemerij die zelf verpleegkundige was geweest. Terwijl ze al aan het dementeren was, bleef ze nog altijd bezig met patiëntenzorg. Ze liep langs de bedden om de vochtlijsten in te vullen, in de volle overtuiging dat ze haar werk als verpleegkundige voortzette. Ook één meneer staat me nog helder voor de geest. Tijdens een zorgmoment, een dag voor zijn overlijden, werd hij even wakker, keek me aan en er was herkenning in zijn ogen. Hij glimlachte en wilde me een kus op de wang geven. We hadden zo'n fijn contact gedurende zijn verblijf op de afdeling. Verder blijven de momenten me bij waarop familieleden verhalen vertelden over hun naaste. Vaak dacht ik: wat mooi om te horen, het zou zo waardevol zijn geweest om dit eerder te weten.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'In de ouderenzorg krijg je de kans om waardevolle relaties op te bouwen en betekenisvolle momenten te delen. Je bent er om mensen te ondersteunen in een kwetsbare fase van hun leven, wat ongelooflijk dankbaar werk is. Ouderenzorg gaat niet alleen over medische zorg, maar vooral ook over menselijkheid, respect en liefdevolle aandacht. Het is een vakgebied waarin je echt het verschil kunt maken en waarin elke dag nieuwe uitdagingen en mooie ervaringen biedt. Ik werk samen met collega kwaliteitsverpleegkundigen, de adviseur kwaliteit en beleid, behandelaren, verpleegkundigen

en verzorgenden en het management om zorgprocessen te optimaliseren. Daarnaast participeer ik in het netwerk kwaliteitsverpleegkundigen van onze regio om met en van elkaar te leren. Zo blijf je continu in ontwikkeling.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'Er zou een andere visie op diploma's ontwikkeld moeten worden: belangrijke zorgvaardigheden doe je niet alleen op in de een opleiding, maar juist ook in de praktijk. En het imago van de ouderenzorg moet veranderen. Werken in de ouderenzorg is zo dynamisch en verrijkend!'

Naam: Edith Geurtsen (49)
Opleiding: Mbo-verpleegkunde
Functie: Kwaliteitsverpleegkundige
Organisatie: Liemerij

WEG MET HET FINANCIËLE HOKJESDENKEN!

Ze begon de hbo-v met het plan het ziekenhuis in te gaan. Maar op de eerste stage in de ouderenzorg was Elise Baudet tot haar eigen verbazing meteen verkocht. Ze werkt er inmiddels al meer dan twaalf jaar, tien jaar in de psychogeriatric en de laatste twee jaar in geriatrische revalidatiezorg. Van het ambassadeurstraject vindt ze vooral de uitbreiding van haar netwerk een groot voordeel; ze leert collega's uit het hele land kennen. Maar ook mensen als Bianca Buurman, de ambtenaren bij VWS, Kamerleden en Anke Persoon, die je gewoon vragen kunt stellen. Ze wist wel dat er een V&VN-afdeling Geriatric en Gerontologie bestond, maar door het traject heeft ze die beter leren kennen en gemerkt wat deze afdeling voor de eigen organisatie kan betekenen. En op deze glossy kon ze haar schrijven en organisatietalent botvieren.

Naam: Elise Baudet (33)
Opleiding: Hbo-verpleegkunde, post-hbo geriatric en gerontologie
Functie: Verpleegkundige geriatric en gerontologie
Organisatie: Icare

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Mijn eerste leidinggevende, Aukje Heideman. Ik werkte op mbo-niveau en wilde naar een functie die meer bij mijn opleiding aansloot. Er kwam bij Icare zo'n functie vrij. Ik twijfelde of ik met mijn 23 jaar wel aan de functie-eisen voldeed. Zij had mij al een paar jaar aan het werk gezien en gaf mij het vertrouwen dat ik dat wel kon. Ze hielp me dus over die drempel heen. En daar ben ik blij mee, want de functie past goed bij me. Ze heeft me ook gecoacht en wegwijs gemaakt in die nieuwe functie.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'Je bouwt een langere band op met de bewoners. En omdat je iemand beter leert kennen kun je ook beter en sneller veranderingen signaleren die relevant kunnen zijn voor de gesteldheid. De laatste twee jaar werk ik in de geriatric revalidatie. Hier bouw je ook een langere band op, maar werk je wel aan herstel. Dat heeft ook weer zijn fijne kanten. Het geeft je ook een ander perspectief op ouderen. Na langere tijd in de intramurale ouderenzorg kun je uit het oog verliezen dat er veel oude mensen zich prima redden zónder zorg. Het is geweldig om

iemand van 93 na een relatief korte interventie bij ons weer naar huis kunt laten gaan, al dan niet met thuiszorg. Dat past natuurlijk ook prima in het concept van passende zorg.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'We denken nog te veel in financiële hokjes: ouderenzorg, psychiatrie, verslavingszorg. Terwijl wij bij de geriatric revalidatie vaak te maken krijgen met een combinatie van deze problematieken. Dat kan heel ingewikkeld zijn bij het indiceren van de zorg. Niet de geldstroom, maar de zorgvraag zou leidend moeten zijn.'

OPEN JE OGEN VOOR VERSCHILLEN IN CULTUUR

Ze is de uitzondering: Esther wist als puber al dat ze in de ouderenzorg wilde werken. De verhalen van haar Friese pake (opa) maakten grote indruk. Voor haar is het ambassadeurstraject een mooie aanvulling op het Samen Open Leren en Ontwikkelen-traject dat ze al volgde. Het geeft haar de handvatten om noodzakelijke keuzes te maken. De ouderenzorg wordt steeds complexer en we moeten vaker naasten betrekken bij het werk. Daar moet je de collega's wel in meekrijgen. Esther vindt ook dat verpleegkundigen nog veel mogelijkheden laten liggen. Het traject geeft haar inzicht in de manier waarop je invloed kunt uitoefenen, binnen je organisatie, maar ook in de richting van de politiek.

Naam: Esther Smit-Pieters (50)
Opleiding: Mbo-verpleegkunde
Functie: Verpleegkundige
Organisatie: ZuidOostZorg

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'We kregen een meneer op de interne huiskamer. Hij kwam oorspronkelijk uit Curaçao en was ooit voor werk vanuit Amsterdam naar Friesland gekomen. Door hem merkte ik voor het eerst: wat jij vanzelfsprekend vindt, is dat voor een ander helemaal niet. Hij vond bijvoorbeeld het idee van een konijntje op de afdeling vreselijk. En ons vrolijk fluiten was voor hem de duivel over jezelf afroepen. Later kregen we een mevrouw met een Indische achtergrond. Na haar overlijden kwam haar hele familie bijna een week lang iedere dag op het appartementje waar ze lag opgebaard afscheid van haar nemen. Heel mooi vond ik dat. Ze waren ervan

overtuigd dat moeder haar reis elders ging voortzetten. Voor veel Nederlanders staat de dood wat meer op afstand. Zulke ontmoetingen openen je de ogen voor die verschillen in cultuur. Daar krijgen we steeds meer mee te maken.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'Je kunt hier zo veel betekenen voor mensen in die laatste fase van hun leven. Door ze welzijn en comfort te bieden. Je bouwt echt een band op. Je hebt de bewegingsvrijheid om samen met de bewoner en de naasten toe te werken naar die laatste periode. Een belangrijk moment daarin is telkens het zetten van de butterfly, de vleu-

gelnaald, voor het gemakkelijk toedienen van morfine en andere middelen. Dat gebeurt in overleg met de arts. Niet alleen voor de bewoner, ook voor jonge collega's met minder ervaring kan dat best een moeilijk moment zijn. Als werkbegeleider ga ik dan wel het gesprek aan met hen, vaak ook met de familie erbij. Je gaat gezamenlijk dat proces door.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'Ik ben zelf niet kerks, maar ik zou het mooi vinden als er iets van dat gezamenlijke wat de kerken boden weer terugkwam. En verder zouden werknemers veel meer bewegingsvrijheid moeten krijgen om hun rol van mantelzorger goed vorm te geven.'

MET EEN HELDER DOEL VOOR OGEN BEN JE SUPER GEMOTIVEERD

Ooit wilde ze dierenarts worden, maar die droom moest ze laten varen. In de zorg kwam ze min of meer bij toeval terecht, omdat ze niet goed wist wat ze wilde. Tien jaar werkte Gea als verpleegkundig polikliniek medewerker in het ziekenhuis, waar ze opviel door de aandacht en tijd die ze had voor oudere patiënten. Toen besloot ze – flexibel, dus zonder haar baan op te geven- de hbo-v te gaan doen, omdat ze in een positie wilde zijn om dingen te kunnen veranderen. Als vgg'er bij ZuidOostZorg adviseert en coacht ze zo'n zestig collega's. Ze staat – zegt ze zelf - met één been in de zorg, en met het andere in het beleid en management. De meerwaarde van het ambassadeurstraject ligt voor Gea vooral in het landelijk netwerk dat ze opbouwt.

Naam: Gea Weening (34)
Opleiding: Doktersassistente, hbo-verpleegkundige en post-hbo geriatrie en gerontologie
Functie: Verpleegkundige geriatrie en gerontologie
Organisatie: ZuidOostZorg

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Voor mijn carrière is dat mijn oma geweest. Ik werd niet blij van de manier waarop zij werd bejegend in het verpleeghuis. Door haar is bij mij het vuurtje aangewakkerd om in de positie te komen dingen te kunnen veranderen. En daarom heb ik ervoor gekozen de hbo-v in Leeuwarden te gaan doen. Naast mijn werk in het ziekenhuis, dus dat vergde de nodige discipline. Maar dat ligt mij wel. Ik merkte dat ik met een helder doel voor ogen super gemotiveerd was. Ik geloof ook dat de opleiding beter bij je landt wanneer je al wat meer levens- en werkervaring hebt.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'Het werk is hier zo divers, je bent echt een duizendpoot. Er wordt voortdurend een beroep gedaan op je klinisch redeneren. Er zijn zo veel verschillende ziektebeelden, zo veel verschillende karakters. Het arsenaal van verpleegkundige handelingen dat je hier gebruikt is ook veel uitgebreider dan in het ziekenhuis, waar het meestal is toegespitst op één ziektebeeld. Verder heb je laagdrempelig toegang tot verschillende disciplines, zoals de arts, de psycholoog en de fysiotherapeut. Het mooie is dat je een band opbouwt, je leert de mensen met al hun verhalen kennen.

Wij kunnen eraan bijdragen dat ze die laatste periode van hun leven waardig doorbrengen. Dat is zo waardevol.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'Een betere voorstelling van de intramurale ouderenzorg, met name bij de opleidingen. Daar is denk ik nog veel winst te behalen. Maar ook bij het gewone publiek. Als ik op een feestje zeg waar ik als verpleegkundige werk krijg ik vaak nog een meewarige blik. Zo van ach, wat zielig! Ze moesten eens weten. En daar moeten we aan werken, dat ze dat wél weten!

KIJKEN WAAR JE INVLOED ZIT

Voordat ze in de ouderenzorg kwam had ze al de opleiding tot doktersassistente gevolgd en als verpleegkundige ervaring opgedaan in het ziekenhuis. Het ambassadeurstraject heeft Geertje Pubben vooral geleerd de weg te vinden in haar organisatie, en gebruik te maken van de diverse deskundigheden. 'Kijken waar je invloed zit', heette dat in een van de modules. Ze is betrokken bij het onderdeel onderwijs van het groepsproject, en De Waalboog is inmiddels onderdeel van de 'netwerkschil' voor het curriculum van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen. 'Superleuk' allemaal, maar ze vindt het wel een hele toer alle activiteiten onder te brengen in de 32 uur die ze werkt.

Naam: Geertje Pubben-Verber (30)
Opleiding: Hbo-verpleegkunde
Functie: Senior verpleegkundige
Organisatie: De Waalboog

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Tijdens mijn stage kwam ik als negentienjarige in contact met een dame die al palliatieve zorg kreeg. Ik moest haar alleen wassen. Als ze me op de gang zag lopen riep ze: 'Hé, mooie rooie!' Ik ging dan bij haar zitten om een praatje te maken.

Ze was geïnteresseerd in wie ik was, wat voor stage ik liep. Zij was de eerste persoon die ik in mijn werk ontmoette die kwam te overlijden. Haar naam weet ik niet meer, maar van haar heb ik geleerd dat het oké is als je daar als verpleegkundige mee worstelt. Dat belangrijke intermenselijke aspect vond ik bij haar, terwijl het bij mijn begeleiders ontbrak. Die rekenden me

puur af op het aantal bewoners dat ik gewassen had.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

De uitdaging en de afwisseling! Het werk in een ziekenhuis is voor mij vaak veel te protocollair. Op de D-ZEP behandelafdeling waar ik werkte krijg je te maken met mensen met dementie en zeer ernstig probleemgedrag. Ze worden tijdelijk opgenomen, omdat de situatie thuis, of op een andere afdeling, niet meer houdbaar was. Ik was enorm onder de indruk van de cliënten, en van manier waarop de collega's met deze cliënten omgaan, gebaseerd op Waalboogmethodiek

Focussen. We proberen er door een prikkelarme omgeving te creëren achter te komen wat de persoon nodig heeft om weer op een 'gewone' afdeling te kunnen functioneren. Telkens weer een grote uitdaging. De ervaring die ik hier opdeed gebruik ik in mijn huidige rol als coördinerend verpleegkundige.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'Op maatschappelijk niveau zou er een heel andere houding moeten komen ten aanzien van de ouderenzorg. Die zal veel meer participierend moeten worden, anders gaan we het echt niet redden. Maar dat zeggen we al tien jaar!'

LEF, MOED & DURF!

DE AMBASSADEURS OVER HET AMBASSADEURSTRAJECT

'Je bouwt in korte tijd een enorm netwerk op, dat is én leuk én heel zinvol voor je dagelijkse werk.'

'Bij het Diner Pensant voor bestuurders, managers, V&VN afgevaardigden, Bianca Buurman en anderen een pitch gegeven over mantelzorg. Heel spannend, maar gelukt!'

'De passie, trots en gedrevenheid van iedere deelnemer over werkzaam zijn in de intramurale ouderenzorg.'

'Het heeft wat gedaan met mijn eigenwaarde om deel uit te maken van deze groep en leergang. Dat heeft mij lef gegeven, waardoor ik beter met weerstand kan omgaan.'

'Ik heb tijdens een training een pitch gehouden over het ambassadeurstraject. Dit zou ik normaal niet durven, maar heb het nu dankzij het traject wel gedaan.'

'Het kennis maken met andere collega's uit het gehele land, en zo ervaringen en kennis uitwisselen. Samen werken en samen leren.'

'Een hoogtepunt was voor mij het bezoek aan Den Haag. Erg interessant en boeiend om te zien hoe geïnteresseerd ze zijn over hoe het gaat op de werkvloer.'

'Ik voel mijzelf nu meer zelfverzekerd om presentaties te geven en weet ik mijzelf duidelijker te verwoorden richting onze bestuurder.'

'Ik heb het lef gehad me uit te spreken over dat we een positiever imago willen, voor een zaal met bestuurders en bij het ministerie van VWS.'

'Ik kan mezelf effectiever verwoorden en vol vertrouwen uitdagingen aangaan, zoals het geven van een gastles op het roc.'

'Dankzij het traject heb ik goede coaching gehad en hierdoor de stap van verpleegkundige met coördinerende taken op de afdeling naar kwaliteitsverpleegkundige durven maken.'

'Ik kijk nu veel meer buiten de muren van de organisatie.'

'Ik heb geleerd om te blijven staan voor mijn punt, inhoudelijk het gesprek aan te gaan en te kijken waar openingen zijn in gesprekken met m'n teamcoach en bestuurder.'

'Ik mag binnen mijn organisatie een bijdrage leveren aan gastlessen met het doel het imago van de ouderenzorg bij te schaven. Nooit gedacht, niet verwacht en trots dat ik het heb gedaan.'

'De meerwaarde ligt voor mij vooral in het landelijk netwerk dat je snel opbouwt. Kennis en ervaringen met elkaar delen en van elkaar leren.'

COLLEGA'S MOTIVEREN OM HUN STEM TE LATEN HOREN

Het begin van de mbo-opleiding verpleegkundige bracht haar wel veel boeken en leren, maar niet wat ze wilde: met mensen werken. De stage in het verpleeghuis deed dat wél, en ze vond het meteen geweldig. Ze besloot de opleiding tot verzorgende af te maken en ging aan het werk bij Charim. Aangemoedigd door haar teamleider Yvonne Mulder maakte ze alsnog – versneld – tijdens de coronajaren de opleiding tot verpleegkundige af. Van het ambassadeurstraject leert ze vooral veel van de organisatie en financiering van de zorg, iets wat tijdens de opleiding nauwelijks aan de orde komt. Verder leert ze hoe ze zich kan presenteren en hoe belangrijk het is voorafgaand aan gesprekken met je bestuurder - of de bewoner en de familie- voor jezelf je doelen helder te formuleren. Dat komt haar ook in haar rol als secretaris van de Verzorgende en Verpleegkundige Adviesraad (VVAR) goed van pas.

Naam: Gerdine Schuurman (25)
Opleiding: Mbo-verpleegkunde
Functie: Mbo-verpleegkundige
Organisatie: Charim

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Toen ik hier zes jaar geleden begon woonde er al een opvallende, eigen-gereide vrouw. Ze was heel duidelijk in wat ze wel en wat ze niet wilde. Van jonge meisjes zoals ik moest ze niet veel hebben. En dat liet ze duidelijk merken. Na twee jaar had ik haar vertrouwen gewonnen, en hebben we veel gepraat over wat ze allemaal had meegemaakt in haar leven. Toen het einde voor haar in zicht kwam riep ze steeds mijn naam. Ik haar vroeg waarom, en of ik iets voor haar kon doen. Ze zei dat ze in het begin niets van me wilde weten, maar dat ik uiteindelijk

voor haar de dochter was geweest die ze nooit had gehad. Dat zal ik nooit vergeten. Ze had trouwens wel een zoon waar ze gek op was, en die ook erg betrokken was bij zijn moeder.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'Dat heeft alles te maken met wat ik net zei. Dat je als verpleegkundige nog iets kunt betekenen voor iemand in die laatste fase van haar of zijn leven. Door een vertrouwensrelatie op te bouwen. Dat is heel waardevol, en dat is denk ik echt een verschil met andere sectoren in de zorg. Daar doe ik het dagelijks voor.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'Meer invloed van de professionals. Bij Charim wordt de VVAR gelukkig goed gefaciliteerd. Ik heb acht uur per week om mijn secretarisfunctie uit te voeren. In het verleden werden beslissingen van bovenaf genomen. Nu werken we aan shared governance, zeggenschap en besluitvormingsbevoegdheid voor de experts. De zorgmedewerkers dus. Het is een prachtige beweging, waar ik mijn collega's graag in meeneem. Zo motiveer ik ze om hun stem te laten horen.'

GEEF DE PROFESSIONALS HET VERTROUWEN DAT ZIJ HET GOEDE DOEN

Joyce zet zich al sinds haar eerste stage in het verzorgingshuis in om bewoners van beschermde woonomgevingen actief te laten deelnemen aan de maatschappij. Ze wil zich inzetten om belemmeringen daarvoor, zoals de grenzen tussen de diverse domeinen, weg te nemen. Het ambassadeurstraject stelt haar in staat haar passie en ideeën ook buiten haar organisatie te delen en te lobbyen. Ze stond al met een interview in het magazine van beroepsvereniging V&VN. En voorzitter Bianca Buurman kwam op werkbezoek om meer te weten te komen over het model van verpleegkundig meesterschap dat bij Sensire is ingevoerd, en dat inhoudt dat regieverpleegkundigen zelf verantwoordelijk zijn voor passende zorg aan de bewoners. Er zijn geen managers meer. Een goed voorbeeld voor andere organisaties, noemde Bianca Buurman het.

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Er zijn me in 19 jaar ouderenzorg natuurlijk heel veel mensen bijgebleven. Kortgeleden werden we gebeld over een dame van begin 90. Er ontstond een crisissituatie door het wegvallen van mantelzorg. We hebben alles op alles gezet om haar te kunnen laten inhuren in een beschermde woonomgeving. Mevrouw was in de thuissituatie bekend met een medicijndispenser, maar moest deze bij de verhuizing inleveren vanwege de financiële kaders. Hierdoor werd ze afhankelijk van zorgprofessionals voor inname van medicatie, terwijl ze thuis zelfstandig kon. We zoeken naar alternatieven, maar die brengen meer risico's en afhankelijkheid met zich mee. We zien steeds meer crisisopnames, die zijn zeer belastend voor de betrokken persoon, maar ook voor het systeem. Daarom pleit ik voor meer samenwerking tussen de regieverpleegkundigen en de wijkverpleegkundigen. We kunnen dan veel crisisopnames voorkomen.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'Ik ben het meest onder de indruk van de verhalen, van de geschiedenis van de bewoners. Dit boeit me tot op de dag van vandaag in dit werk. Het is zo waardevol bij die geschiedenis aan te kunnen sluiten en mensen te ondersteunen in de laatste periode van hun leven, met zoveel mogelijk behoud van eigen regie. Er is in ons vak nog heel veel te ontwikkelen, waardoor het vak heel uitdagend en interessant is.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'De financiering van de zorg is nog altijd gebaseerd op wantrouwen. Geef de professional het vertrouwen dat zij het goede doen, gebaseerd op wetenschappelijke kennis en praktijkervaring om de kaders te doorbreken.'

Naam: Joyce de Vreede (37)
Opleiding: Hbo-verpleegkunde, post-hbo geriatrie en gerontologie
Functie: Regieverpleegkundige ouderenzorg
Organisatie: Sensire

JE KLINISCHE BLIK WORDT HIER VOORTDUREND SCHERP GEHOUDEN

Na elf jaar ziekenhuis koos Liset uit praktische overwegingen voor de ouderenzorg. Ze is bewust alleenstaande moeder en daar past de functie van kwaliteitsverpleegkundige goed bij, omdat ze geen avond- en nachtdiensten hoeft te draaien. Het ambassadeurstraject leert Liset uit haar comfortzone te stappen en bijvoorbeeld een presentatie te geven aan bestuurders of managers. Dat is nodig, want in de intramurale ouderenzorg moet een kwaliteitsverpleegkundige vaak initiatief nemen. Bijvoorbeeld als je, zoals Liset, te maken krijgt met een langdurige uitbraak. Dan moet je snel kunnen handelen en met heel veel verschillende partijen communiceren: bewoners, naasten, collega's, artsen, het ziekenhuis, de GGD en de managers. Van haar coach Rianne van Eldik, directeur zorg bij Liemerij, leert ze hoe zij haar rol kan pakken als verpleegkundig leider.

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Ik kan eigenlijk niet één persoon noemen. Vroeger had ik in het ziekenhuis wel altijd veel bewondering voor verpleegkundigen die opkomen voor hun vak en goed kunnen verwoorden waar ze voor staan. En wat ze willen veranderen om tot de beste kwaliteit van zorg te komen. Die competentie is in de ouderenzorg heel belangrijk, want je hebt hier als verpleegkundige echt een sleutelfunctie.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'De veelzijdigheid van het werk. De lijnen zijn kort, er is alleen nog een manager tussen mij en de bestuurder. Je praat en denkt mee over allerlei zaken waar je in het ziekenhuis niet bij betrokken wordt. We hebben bijvoorbeeld een wondteam opgeleid om sneller wondzorg te kunnen leveren. Bovendien hoeven we dan die dure expertise niet meer uit het

ziekenhuis te laten komen. Zo kunnen verpleegkundigen en verzorgenden zichzelf ontwikkelen. We monitoren nu of het tot betere kwaliteit en lagere kosten leidt. Ook richten we een e-learning systeem voor zaken als delier, dementie en hygiëne. We leiden acht helpenden op die zich wel verder willen bekwamen, maar niet de hele opleiding willen volgen. Zij kunnen een jaar lang modules volgen, zodat ze toch verzorgende IG kunnen worden. Daarnaast voeren we nieuwe technologieën in, zoals slimme matrassen, slim continentiemateriaal en spraakgestuurd rapporteren. Kortom, het is een heel palet aan verschillende zaken. Je hebt veel meer verantwoordelijkheid dan in het ziekenhuis. Ook al omdat er niet permanent een arts aanwezig is. Je klinische blik wordt voortdurend scherp gehouden.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'De administratieve last is nog steeds ontzettend groot.

We moeten zo veel verantwoorden en bijhouden. Vaak is helemaal niet duidelijk waartoe het allemaal dient. Er zou meer vertrouwen mogen zijn in het kundig handelen van de professional.'

Naam: Liset Mulderij (39)
Opleiding: Hbo-verpleegkunde
Functie: Kwaliteitsverpleegkundige
Organisatie: Woon- en Zorgcentrum Humanitas Deventer

AANDACHT VOOR ZORGTALENT DAT EEN EXTRA ZETJE NODIG HEEFT

Haar indrukwekkende carrière in de zorg begon als weekeind-beddenschoonmaker in het ziekenhuis. Vele jaren, cursussen en opleidingen later is Maaïke Steenbeek een ervaren verpleegkundige met evenveel hart en aandacht voor de bewoners als voor (potentiële) collega's. Het ambassadeurstraject gaf haar het zelfvertrouwen dat je nodig hebt om presentaties te geven. Dat deed ze inmiddels niet alleen tijdens het diner pensant, maar ook bij het ministerie van VWS. En met succes. Maaïke heeft speciale aandacht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Naam: Maaïke Steenbeek-Boekema (47)
Opleiding: Helpende, verzorgende IG, Mbo-verpleegkunde
Functie: Verpleegkundige & eerstverantwoordelijke verzorgende
Organisatie: Santé Partners, locatie Elisabethhof

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Mijn opleiding tot helpende heeft mij heel veel moeite gekost, want ik ben dyslectisch en leer niet bepaald gemakkelijk. Toen ik eenmaal bij de Elisabethhof werkte kwam mijn man te overlijden. Kort daarop kwam locatiemanager Annelies van Wijk naar me toe en zei: 'Als helpende met drie kinderen, dat ga je niet redden, meid, qua geld.' Zij heeft me gestimuleerd verder te gaan leren. En daar ben ik haar nog steeds dankbaar voor. Daarom heb ik waarschijnlijk zelf ook een goed oog voor mensen met zorgtalent, die een extra zetje nodig hebben.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'Dat we zo veel kunnen bijdragen aan kwaliteit van leven. We hebben nu een protocol ontwikkeld voor participatie van naasten. Dat is voor sommige collega's best nog een dingetje, zorg aan de naasten over te laten als die dat willen. Vorig jaar hadden we een mevrouw met dementie. Haar man kwam iedere dag voor haar zorgen, later kwamen ook haar twee zoons helpen. Ze waren ons zo dankbaar dat dit allemaal kon. Ze is inmiddels overleden. Maar die dingen blijven je natuurlijk bij. En die verhalen moeten we vertellen.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'Ik gaf laatst een presentatie bij Werkzaam Rivierenland, die begeleiden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. We hebben inmiddels al twee van hun mensen naar de opleiding voor helpende begeleid. Maar dat lukt alleen als je daar de nodige tijd voor vrij kunt maken, en dat kost dus extra geld. Dat is meer dan de moeite waard. Niet alleen voor de persoon in kwestie, ook voor de zorg en de hele maatschappij. Daar zouden we meer in moeten investeren.'

ER IS ALTIJD EEN DIEPERE LAAG DIE JE AAN KUNT BOREN

Marjolein begon in de ggz, waar ze tien jaar lang ervaring opdeed. Na een jarenlang verblijf in Zuid-Afrika koos ze bij terugkeer naar Nederland in 2018 voor de ouderenzorg.

Hier komt haar ggz-ervaring goed van pas. Ze is er namelijk heilig van overtuigd dat ook 'onbegrepen gedrag' altijd een reden heeft. Met de nodige tijd, aandacht en kennis boor je die diepere laag aan. Het ambassadeurstraject geeft haar de instrumenten om voor zichzelf en voor anderen, duidelijk te maken wat ze belangrijk vindt. En aan welke veranderingen ze wil en kan bijdragen. Met name de aandacht voor doeltreffend communiceren, verbaal en schriftelijk, maar ook met lichaamstaal, heeft haar geholpen. Een eenvoudige tip als het aannemen van de koetsiershouding, een ontspannen voorovergebogen houding, is heel handig voor iemand met adhd, zoals Marjolein.

Naam: Marjolein van Gils (38)
Opleiding: Hbo-verpleegkunde
Functie: Kwaliteitsverpleegkundige
Organisatie: Tante Louise

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Er kwam bij ons een sterk vermagerde vrouw die een beroerte had door-gemaakt. Maar ze had ook al beginnende dementie. Ze kreeg sondevoeding, was apathisch en lusteloos. Nog een keer een oliebol eten. Dat zou ze wel willen, vertelde ze nadat ik een paar keer met haar had doorgepraat. Van die oliebol eten hebben we een doel gemaakt waar we gezamenlijk planmatig naar toe zijn gaan werken. Van de sondevoeding af, bewegen en nog veel meer. De oliebol is gelukt. We aten met oudjaar samen die oliebol, en ze heeft daarna nog bijna een jaar met plezier geleefd. De familie was zeer nauw betrokken. Je

bouwt dan vertrouwen in je deskundigheid op. En dat is zo belangrijk en nodig als er moeilijke beslissingen moeten worden genomen. Vaak zeggen mensen dat ze niets meer hoeven. Dat klopt meestal niet. Als je de moeite neemt om goed door te vragen, dan komt er altijd wel iets.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'Dat is de dynamiek van de ouderenzorg. Er gebeurt zo veel. Je klinisch redeneren wordt iedere dag uitgedaagd. Je leert heel breed te kijken. Daarnaast bouw je echt een band op met je bewoners. Dat zie je wel aan die mevrouw en haar familie waar ik

het net over had. Je kunt in de laatste periode van iemands leven nog veel positiefs en kwaliteit toevoegen en dat geeft mij ontzettend veel voldoening.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'O, best veel. Een beter imago van ons beroep, meer instroom in de opleidingen. Meer zeggenschap voor verpleegkundigen. Maar vooral, en dat is voor mij momenteel misschien wel het belangrijkste: een betere positionering van de hbo-verpleegkundige in de ouderenzorg. Er blijft nu heel veel kennis en kunde onbenut. Letterlijk doodzonde!'

DOOR KRITISCH TE ZIJN WORD JE EEN LERENDE ORGANISATIE

Deze eerste kennismaking met de ouderenzorg tijdens een stage in een verzorgingshuis vond de twaalfjarige Marleen meteen fantastisch. Maar na haar opleiding verzorgingsassistente was er geen werk in de zorg. Na de geboorte van haar tweede kind volgde ze de opleiding ziekenverzorgende en kwam twee jaar later bij Aafje werken. Hier werkt Marleen inmiddels 25 jaar. Tijdens de coronajaren volgde ze de opleiding gerontologie/geriatrie aan de Hogeschool Utrecht. Het ambassadeurstraject brengt haar in contact met collega's uit het hele land. Een hoogtepunt vond Marleen het bezoek aan de Tweede Kamer en het ministerie van VWS: 'Je hebt er natuurlijk wel van gehoord en gelezen. Maar het is mega interessant om te zien hoe de politiek in de praktijk werkt. En dat je met die mensen ook gewoon in gesprek kunt gaan! Ik kan nu ook aan collega's beter uitleggen hoe de dingen in elkaar zitten.'

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Iemand die ik eigenlijk nooit persoonlijk gekend heb. Op mijn eerste stagedag in het verzorgingshuis ging ik heel vroeg thee brengen bij een meneer. Toen ik zijn kamer binnenkwam lag hij dood in bed. Hij bleek rustig in zijn slaap te zijn overleden. Het was natuurlijk wel even schrikken voor het jonge meisje dat ik was. Maar ik ben heel goed opgevangen door het team. Mijn moeder is uitvaartverzorgster geweest, en ik ging als kind al vaker met haar mee als ze ging werken. Ik was dus wel al meer dan de meeste leeftijdsgenootjes gewend aan sterfgevallen en rituelen rond de dood.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'Stagiaires zijn vaak verrast over de veelzijdigheid van het werk.'

Naam: Marleen Verstoep (57)
Opleiding: Verzorgingsassistente, ziekenverzorgende, Mbo-verpleegkunde, post Hbo-geriatrie en gerontologie
Functie: Mbo-verpleegkundige met regietaken
Organisatie: Aafje

Die enthousiastelingen raad ik dan aan zich bij ons flexkantoor in te schrijven. Anders is de kans groot dat we uit beeld raken, want de ouderenzorg is nog steeds de eerste stage voor toekomstige verpleegkundigen. Dat zouden ze wat mij betreft mogen veranderen. Voor een jong persoon is het al best heftig om voor het eerst een oudere naakt te zien. Het zou veel beter zijn als ze bij ons stage lopen als ze al wat meer ervaring hebben. Ik denk dat er dan meer verpleegkundigen voor de ouderenzorg zouden kiezen.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'Verpleegkundigen moeten zich veilig voelen om kritiek te leveren op de gang van zaken in een organisatie. Dat is nu niet altijd zo, er is toch vaak angst voor mogelijke gevolgen. Dat is jammer, want door kritisch te zijn word je een lerende organisatie. We hebben als ondernemingsraad daarom een notitie over

veiligheid geschreven en die bij de raad van bestuur neergelegd. Je denkt bij veiligheid natuurlijk eerst aan fysieke veiligheid, maar deze veiligheid is net zo belangrijk.'

DE BESTE RECLAME? JE DAGELIJKSE WERK LATEN ZIEN

Reini werkt al vanaf haar zeventiende in de ouderenzorg. Het zorgen voor anderen heeft zij vanuit haar christelijke opvoeding meegekregen. Oma had een kraambureau. Tijdens logeerpartijen maakten de zusters met hun witte schorten grote indruk op Reini. Haar eerste inservice opleiding deed ze in een 'zusterflat', zoals je die toen nog had. Later werkte ze dertien jaar in Amsterdam, waar zij ook haar mbo-diploma behaalde. Daar ontmoette ze bewoners en collega's met heel diverse achtergronden. Het ambassadeurstraject leert haar hoe ze haar deskundigheid en ervaring in kan zetten voor passende zorg en kwaliteitsverbetering. Daarvoor moet je goed naar de samenstelling van je team te kijken, om ieders vaardigheden en talenten optimaal te gebruiken, en eventueel verder te ontwikkelen.

Naam: Reini van Essen (42)
Opleiding: Mbo-verpleegkunde
Functie: Mbo-verpleegkundige
Organisatie: Charim

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Toen ik in Buitenveldert kwam werken was ik nog best een groentje. Mijn collega's stuurden me expres naar een vrouw met multiple sclerose, die heel vrijgevochten was qua seksuele moraal. Er hing een grote cartoon pal boven haar bed van drie mensen die het met elkaar deden. Best shocking. Ze daagde me verbaal een beetje uit, maar daar ging ik niet op in. Later vertelde ze haar hele levensverhaal. Zij wilde eigenlijk een monogame relatie, maar haar man niet. Uiteindelijk ging ze zelf op zoek naar haar eigen voorkeuren, ze maakte van de nood een deugd, zei ze. Ze raakte zo door het onderwerp geboeid dat ze ging studeren en seksuoloog werd. Die

verhalen achter de mensen, die zoek ik. Dat is wel de rode draad in mijn werk. Van mijn Amsterdamse tijd heb ik vooral de mondigheid en directheid van mijn vele Surinaamse en Antilliaanse collega's leren waarderen, en het gezamenlijk vieren van successen. Dat heeft deels met hun culturele achtergrond te maken, maar zeker ook met de directheid waar Amsterdammers om bekendstaan.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'Je bent hier als verpleegkundige de spil, je hebt veel meer vrijheid dan in het ziekenhuis. De beste reclame blijft voor mij onze dagelijkse praktijk te laten zien. Bijvoorbeeld door mooie

verhalen te delen op de socials. En als stagebegeleider. Laatst had ik een stagiaire verzorgende ig. Later werd zij mbo-verpleegkundige en ging haar 'droom' in vervulling: werken in het ziekenhuis. Uiteindelijk werd ze daar heel ongelukkig, omdat ze geen enkele ruimte kreeg om aandacht te besteden aan welzijn. Ze werkt nu weer met veel plezier bij ons.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'De grote uitdaging blijft het blijvend betrekken van de mantelzorgers. Dat vraagt veel van je communicatieve vaardigheden. Goed dat het ambassadeurstraject daar veel aandacht voor heeft.'

JE MOET EERST DE ANDER BEGRIJPEN VOOR JE ZELF BEGREPEN WORDT

Voor Suzanne lag de keuze voor de hand, met een oma, moeder en zus in de zorg. Ze werkte twaalf jaar in de gehandicaptenzorg als sociaal-pedagogisch medewerker. Toen de functie-eisen hoger werden volgde ze de opleiding tot verpleegkundige. Na een korte periode in het ziekenhuis kwam ze bij Charim terecht, waar ze inmiddels bijna drie jaar met veel plezier werkt. Van het ambassadeurstraject vindt zij vooral het netwerk dat ze opbouwt belangrijk. Charim werkt aan een optimale positionering van de mbo-verpleegkundige, en Suzanne kan via haar netwerk profiteren van de ervaring van collega's in het hele land. Haar coach leert haar hoe ze anderen kan meenemen in veranderprocessen. Een wijze les: je moet eerst de ander begrijpen voordat je zelf begrepen wordt. Die mag wat betreft Suzanne 'op een tegeltje'.

Naam: Suzanne Vaandrager - van Leuven (35)
Opleiding: Sociaalpedagogisch werk, Mbo-verpleegkunde
Functie: Verpleegkundige, lid ondernemingsraad
Organisatie: Charim

WELKE BEWONER IS JE BIJGEBLEVEN?

'Een meneer die bij ons kwam, nadat hij twintig jaar bij zijn dochter had gewoond. Die had hem ook verzorgd. In het begin was het echt niet gemakkelijk. Maar op een gegeven moment zei ze dat het vertrouwd voelde en dat ze pa bij ons durfde los te laten. Later zei ze hoe dankbaar ze was dat ze die laatste periode van pa had kunnen genieten zonder constant te hoeven zorgen. Meneer is na een maand of acht overleden. We zijn bij de begrafenis geweest. We werden met naam en toenaam genoemd en bedankt. Voor mij was het de eerste

keer dat ik een overlijden van een bewoner van zo dichtbij meemaakte. Dat zal me wel bijblijven.'

WAT IS VOOR JOU DE BESTE RECLAME VOOR DE OUDERENZORG?

'De band die je opbouwt met de bewoners. Dat is echt wel een verschil met het ziekenhuis. Maar er is overal een enorme behoefte aan goede mensen, dus we mogen blij zijn met iedereen die voor de zorg kiest, voor welk onderdeel dan ook! Als we stagiaires en zij-instromers kunnen laten kennismaken met alle facetten van het werk, dus ook het bezoek aan de arts,

de fysio en noem maar op, zullen zij ook gaan herkennen dat het werk in de ouderenzorg echt heel boeiend en aantrekkelijk is.'

WAT ZOU JE WILLEN VERANDEREN?

'Een andere houding van de maatschappij. Bij veel mensen is het besef nog niet doorgedrongen dat er echt wezenlijke dingen zijn veranderd. We maken nog te vaak mee dat familieleden van nieuwe bewoners ons verbaasd aankijken als we ze proberen duidelijk te maken dat we van hen een actieve rol verwachten.'

SPIN IN HET WEB

In de intramurale ouderenzorg spelen verpleegkundigen een cruciale rol in het bieden van hoogwaardige zorg en ondersteuning. De taken zijn divers en richten zich op het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van de bewoners en revalidanten. Natuurlijk zijn verpleegkundigen verantwoordelijk voor de dagelijkse zorg, zoals hulp bij persoonlijke verzorging, het toedienen van medicatie en het uitvoeren van verpleegtechnische handelingen. Maar daarnaast doen zij nog heel veel meer, deze neventaken zijn echter wat onbekender en onderbelicht.

De verpleegkundige treedt op als communicator en gezondheidsbevorderaar, waarbij ze kijkt welke informatie iemand over zijn/haar ziekteproces nodig heeft en ze

rekening houdt met onder andere de culturele achtergrond of draagkracht van de zorgvragen en zijn/haar naasten. Communicatie op maat is hierbij van groot belang. Daarbij wordt er bij elke situatie gekeken welke hulpmiddelen (zoals e-health) of maatregelen passend zijn.

TAKEN EN ROLLEN

De verpleegkundige is dé samenwerkingspartner van de zorgvrager en naasten, maar ook van de andere (zorg)disciplines. De verpleegkundige is hier de spin in het web die zorgt dat alle betrokkenen in iedere situatie over de juiste informatie beschikken om te zorgen dat de zorg zo optimaal mogelijk kan plaatsvinden. Om de kwaliteit op een afdeling te

bevorderen, zorgt de verpleegkundige dat ze op de hoogte is van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied. Daarnaast kan een verpleegkundige meewerken in onderzoek van specialisten en/of zelf onderzoek doen. Ze gebruikt dit als onderbouwing om het eigen, maar ook het handelen van andere zorgmedewerkers op de afdeling door te ontwikkelen en naar een hoger niveau te tillen. Zo werkt ze steeds aan deskundigheidsbevordering en treedt ze op als coach voor haar collega's.

Het overzicht hieronder toont hoe veelzijdig het vak van de verpleegkundige in de intramurale ouderenzorg is. De rollen die hierin beschreven staan, zijn alle rollen die de ambassadeurs vervullen tijdens hun dagelijkse werkzaamheden.

PAK DE HANDSCHOEN OP

Verpleegkundigen in de ouderenzorg hebben een enorme intrinsieke motivatie om de zorg aan oudere en veelal kwetsbare mensen zo goed mogelijk te verlenen dan wel te organiseren. Compassie met de oudere is de basis van waaruit gewerkt wordt. Daarom is er veel inventiviteit om in de dagelijkse zorg zo creatief mogelijk om te gaan met de hobbels of belemmeringen die zich aandienen. Het is kenmerkend voor onze groep en maakt onze identiteit zichtbaar aan de individuele cliënt. Alle lof!

Wat ook bij onze identiteit hoort: het pro-actief meedenken en mee besluiten over hoe de organisatie de zorg inricht en zeker hoe het de verpleegkundige zorg inricht. Niet alleen naar de cliënt kijken, ook naar de omgeving kijken waarin we werken. Dit zie ik als identiteit van echt elke verpleegkundige.

We krijgen als V&VN-netwerk verpleegkundigen in het verpleeghuis heel veel vragen. Onze mening wordt gevraagd over een enorme variatie van onderwerpen, allemaal relevant. Zoals de Wet zorg en dwang, proactieve planning, hoe moet je omgaan met probleemgedrag, duurzame teams, richtlijnen, etc. We krijgen zulke vragen echt vaak. En of we als V&VN onze ervaring en expertise willen delen en onze mening geven. En dan wil men dat niet van een onderzoeker of een beleidsmedewerker horen, maar van een verpleegkundige die de patiëntenzorg aan den lijve voelt, een expert in zorg.

Als netwerk kijken we dan om ons heen. En dan zien we toch zoveel van die verpleegkundigen die zich laten horen. Terwijl ze er natuurlijk wél zijn.

Hierbij mijn uitnodiging aan verpleegkundigen om net als de ambassadeurs de handschoen op te pakken, en meer zichtbaar te zijn, te delen wat we zien en vinden en opkomen voor optimale dagelijkse zorg. We werken zelf aan een mooi en aantrekkelijk vak!

Anke Persoon
Verpleegkundige, niet praktiserend
Coördinator V&VN-netwerk
verpleegkundigen verpleeghuis
Initiatiefnemer ambassadeurstraject

Ben je geïnteresseerd om ook ambassadeur te worden?
Laat het ons weten! Mogelijk start er een nieuwe groep in 2025.
johan@burola.nl

IEDERE VERPLEEGKUNDIGE IS UNIEK

VELE GEZICHTEN VELE ROLLEN

Nanda van Zadelhoff

Strategisch adviseur kwaliteit,
beleid en innovatie Liemerij
Netwerkcoördinator V&VN,
afdeling geriatrie en gerontologie
Initiatiefnemer ambassadeurstraject

Mijn beeld van de verpleegkundigen in de ouderenzorg is dat zij een ontzettend veelzijdige en uitdagende baan hebben. Zo is iedere verpleegkundige uniek, een echte spin in het web. Maar bovenal hebben zij allen een verbindende rol waarin ze leiderschap tonen en intern, maar ook zeker extern bijdragen aan het imago van de verpleegkundige.

Zeker door de uitdagingen waar we voor staan met de toenemende zorgvraag, minder zorgverleners en huidige werkbelasting zou het helpen als we laten zien waar we goed in zijn. We mogen trots zijn op de dingen die we doen en uitdragen dat we ondanks de uitdagingen zeker ook werkplezier ervaren. Stilstaan bij kleine successen en fouten durven maken, dat maakt je sterk. Werk samen, sta open, verken grenzen en stap in bij ontwikkelingen

binnen en buiten je organisatie. Laat met elkaar zien waarom jij verpleegkundige bent en draag uit wat jouw werk zo leuk maakt, daarin zie ik voor ons in de zorg en als ambassadeurs echt een belangrijke rol.

Het doet mij altijd denken aan een uitspraak van Pippie Langkous: ik heb het nog nooit gedaan dus ik denk dat ik het wel kan.

Tijdens de (zoom)gesprekken die Cuno van Merwijk met iedere ambassadeur afzonderlijk voerde – gemiddeld duurden ze een uur – viel hem iedere keer weer op hoe veel verschillende rollen verpleegkundigen in de intramurale ouderenzorg vervullen. Voor henzelf zijn die zo vanzelfsprekend, dat ze niet altijd beseffen dat ze daarmee actief bijdragen aan de ontwikkeling van het beroep. Voor de buitenwereld zijn ze vaak onzichtbaar. Daarom zetten we er hier een paar op een rijtje en koppelen die aan de CanMEDS uit het beroepsprofiel van de verpleegkundige. Wat meteen opvalt: voor vrijwel alle rollen moet je goed kunnen communiceren.

De centrale rol van zorgverlener is de basis. Bij het opstellen van een behandelplan en bij het dagelijks monitoren van de bewoner gebruikt ze haar klinische blik. De wensen, mogelijkheden en beperkingen van de bewoner en zijn sociale systeem dienen als uitgangspunt. Om die goed in kaart te brengen is de rol van communicator belangrijk. Maar evenzeer heeft de verpleegkundige hier de rol van gezondheidsbevorderaar, omdat zij de zelfredzaamheid en zelfregie van de bewoner zo veel mogelijk behoudt en stimuleert.

Bij het samenstellen en aansturen van de teams is de rol van organisator dominant. De verpleegkundige in de intramurale ouderenzorg overlegt structureel met de manager/bestuurder, specialist ouderenzorg en psycholoog en incidenteel met andere disciplines zoals wijkverpleegkundige

en fysiotherapeut. Hierbij overlappen de rollen van samenwerkingspartner, communicator, organisator en zorgverlener.

De verpleegkundige in de ouderenzorg denkt in haar rol van kwaliteitsverbeteraar en reflectieve professional voortdurend kritisch na over mogelijke verbeterpunten. Met de bekende knelpunten van personeelsgebrek en toenemende vergrijzing wordt deze rol steeds belangrijker. Enkele van de vele vragen die daarbij spelen: hoe maken we optimaal gebruik van technologie? Moeten we de samenstelling van de teams aanpassen?

De verpleegkundige heeft leerlingen, ze begeleidt stagiaires en ze geeft gastlessen. Hierbij is de rol van communicator overheersend.

De verpleegkundige toetst de vaardigheden van leerlingen in het kader van hun opleiding en/of BIG-registratie. Ze is lid van inspraak- en meebeslisfora als de Ondernemingsraad, de Verpleegkundige (en Verzorgende) Adviesraad en diverse commissies als de hygiënecommissie en of de preventiecommissie. Hierbij zijn de rollen van samenwerkingspartner, kwaliteitsbevorderaar en communicator dominant.

Verpleegkundigen kijken aandachtig naar hun teams; wat hebben ze nodig, waar liggen kansen? Welke gastvrouw, vrijwilliger of helpende kan met een aanmoediging een leermodule gaan volgen? Zo werken ze mee aan arbeidstevredenheid, en dus ook aan behoud en werving van zorgmedewerkers. Ook bij deze rol is goed communiceren cruciaal.

MET KENNIS BIJDRAGEN AAN EEN TOEKOMSTBESTENDIGE VERPLEGING EN VERZORGING

De toekomst van de verpleeghuiszorg vraagt dat jij als verpleegkundige expert bent in geriatrische zorg en innovatief in het toepassen van nieuwe technologieën, geeft Bianca Buurman in het voorwoord aan. Daar is kennis voor nodig.

ZonMw werkt met kennis aan een goede gezondheid voor iedereen. Dit doen we in de breedste zin van het woord en uiteraard ook in de verpleging en verzorging in de intramurale ouderenzorg. In opdracht van het ministerie van VWS en in samenwerking met partners en experts uit het veld financieren we onderzoeks- en praktijkprojecten door en voor de verpleging en verzorging.

Hiervoor richten we subsidierondes in die bijvoorbeeld gaan over de inhoudelijke ontwikkeling van het vak van de verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist. Daarnaast stimuleren we het werken volgens actuele richtlijnen en de interventies die voorkomen op de Beter Laten/Beter Doen lijsten. Daarvoor werken we onder andere samen met het V&VN Kennisinstituut. Werken volgens de laatste stand van wetenschap en praktijk draagt bij aan een goede kwaliteit van zorg, maar ook aan een professioneel imago, wat een essentiële basis is voor gelijkwaardige samenwerking met andere zorgverleners en patiënten.

Denise Temmink
Senior programmamanager
verpleging en verzorging ZonMw
Verpleegkundige,
niet praktiserend

Niet alleen de ontwikkeling van nieuwe kennis is van belang. ZonMw stimuleert ook het verder ontwikkelen en verspreiden van innovaties die in zorgorganisaties plaatsvinden. Zo dragen we gezamenlijk bij aan passende zorg en een toekomstbestendige verpleging en verzorging.

Met persoonsgebonden subsidies investeren we in het ontwikkelen van leiderschaps- en zeggenschapskwaliteiten van verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten. Zo dragen we bij aan de verdere academisering van de beroepsgroep en een versterking van de kennisinfrastructuur van de verpleging en verzorging. Hierbij stimuleren we de kennisontwikkeling sectorbreed en -overstijgend.

We zijn ons ook bewust van de beeldvorming over deze beroepsgroepen in de Nederlandse samenleving. Met onze communicatie over de vele succesvolle projecten die we in de afgelopen jaren hebben gefinancierd dragen we bij aan een positief imago

binnen de beroepsgroepen zelf, maar ook onder andere zorgprofessionals en burgers. Daarnaast werken we aan een beeldwijzer en representatieve beeldbank met fotomateriaal dat de verpleging en verzorging op een realistische en professionele manier in beeld brengt en zo bijdraagt aan een positieve positionering.

SPREEK JE UIT

Hoe draag jij met kennis bij aan een positief imago? Spreek je uit en tag daarin bijvoorbeeld ook onze LinkedIn-pagina ZonMw: Verpleging en Verzorging.

Ik zie ons ZonMw-programma Verpleging en Verzorging als een puzzel bestaande uit meerdere stukjes. Met ieder stukje dragen we bij aan een toekomstbestendige verpleging en verzorging. Mocht je geïnteresseerd zijn geraakt in ons werk, aarzel dan niet om contact op te nemen via verplegingenverzorging@zonmw.nl.

**ZONMW WERKT MET KENNIS AAN EEN
GOEDE GEZONDHEID VOOR IEDEREEN.**

MET MOED EN LEF NAAR EEN BETER IMAGO

Cuno van Merwijk sprak met procesbegeleider Ria Slingerland-Blom en projectmanager Johan Lambregts over hun ervaringen met de eerste ambassadeurs intramurale ouderenzorg

Jullie hebben al eerder leiderschapstrajecten voor verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten begeleid.

Zien jullie een verschil met de verpleegkundigen in de intramurale ouderenzorg?

Johan: Jazeker! Vergeleken met het ziekenhuis vind je hier relatief weinig verpleegkundigen. En die hebben dag in dag uit te maken met een uiterst diverse groep professionals: verzorgenden, helpenden, artsen en andere disciplines, plus familieleden, mantelzorgers en vrijwilligers. Dat levert een heel eigen dynamiek op. Uitdagend, maar het biedt verpleegkundige ook volop kansen om alles in te zetten wat ze aan kennis, kunde, ervaring en passie in huis heeft. De portretten van de ambassadeurs laten daar prachtige voorbeelden van zien.

Waarom is verpleegkundig leiderschap zo nodig in de ouderenzorg?

Ria: 'Er zijn nu al grote transities gaande, en er komt nog veel meer op ons af. We moeten goed nadenken over de goede samenstelling van teams, de inzet van informele zorg, het gebruik van digitale technologie. Verpleegkundigen kunnen daarin het voortouw nemen, want zij hebben de kennis en de positie om veranderingen teweeg te brengen. Daar heb je wel leiderschap voor nodig, kritisch denken, reflecteren, coachen, coördineren en delegeren.

Hoe pak je zoiets aan?

Ria: We beginnen bij jezelf. Wie ben ik? Waar kom ik vandaan? Hoe kom ik op de ander over? Probeer zonder oordeel te kijken, vanuit een zekere neutraliteit, zodat er ruimte is om te leren, reflecteren en te ontwikkelen. Dus niet denken in termen van goed

of fout of aardig of niet aardig, maar accepteren hoe je zelf bent, hoe de ander is. En hoe je daarmee kunt omgaan en je eigen leiderschap vergroten. Vanuit die basis bouwen we gezamenlijk het hele traject op. Het is prachtig om te zien hoe de ambassadeurs de moed en het lef ontwikkelen waarvan ze soms niet hadden vermoed dat ze die in zich hadden.

Coachen, coördineren, delegeren, dat begint met goed communiceren...

Ria: Klopt! We leren de ambassadeurs hoe ze effectief communiceren, schriftelijk en mondeling. Ook daarvoor is het goed te weten hoe je overkomt op de ander. Het is altijd spannend als de ambassadeurs voor het eerst een presentatie geven, of

heeft een ander perspectief dan jij en spreekt vaak ook een andere taal. Dat geldt ook voor een wethouder of een politicus. Daarom nemen we de ambassadeurs mee in de verkenning van het zorglandschap, en in de verschillende rollen van bijvoorbeeld de verzekeraars en de politiek in Den Haag.'

Johan: 'Over Den Haag gesproken, we hadden een vruchtbaar werkbezoek bij het ministerie van VWS. Voor de ambtenaren is werving en behoud natuurlijk een heel belangrijk thema. Een van de ambassadeurs vertelde hoe zij met extra tijd en aandacht mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleidt naar betaald werk. De ambassadeurs hebben vaak zelf ook hun huidige positie bereikt door zich voortdurend te blijven ontwikkelen. Daarom hebben zij een goed oog voor mensen die een aanmoediging nodig hebben. Het resultaat: een supergemotiveerde werknemer die op eigen kracht, zonder uitkering, verder kan. De ambtenaren van VWS zaten heel aandachtig te luisteren. Verpleegkundigen mogen nog meer beseffen dat ze ook op die manier bijdragen aan de implementatie van beleidsagenda's.' >>

MET MOED EN LEF NAAR EEN BETER IMAGO

Voor die tijd en aandacht moet je dan wel ruimte krijgen?

Johan: 'Gelukkig beseffen steeds meer bestuurders en managers dat leren en mogen ontwikkelen onmisbaar is voor een lerende organisatie. Het woord zegt het eigenlijk al. Helemaal nu we te maken krijgen met steeds minder zorgprofessionals en steeds meer en toenemend complexe zorgvragers. Dan moet je optimaal gebruikmaken van alle beschikbare én latente kennis en vaardigheden. Complimenten dus voor de bestuurders die de ambassadeurs in staat stellen die broodnodige leiderschapscompetenties te ontwikkelen. En ook complimenten aan Anke Persoon en Nanda van Zadelhoff van V&VN G&G die het initiatief hebben genomen voor dit traject.'

Ria Slingerland-Blom (47), verpleegkundige (niet praktiserend), zorgmanager (MBA), veranderkundige, project-programmamanager, en trainer, begeleidt leiderschaps- en verandertrajecten in de zorg vanuit Slingerland Advies & Management en Uturn leadership.

Een van de ambassadeurs zegt dat mensen haar meewarig aankijken als ze zegt dat ze verpleegkundige is in de ouderenzorg.

Ria: 'Ja, dat negatieve beeld bestaat helaas nog steeds. Daarom is het zo mooi dat de ambassadeurs het imago van hun vak als gezamenlijk thema kozen. Want de diversiteit aan rollen die zij vervullen is echt indrukwekkend. Het klinisch redeneren staat centraal. Maar ze coachen ook, geven les, examineren, begeleiden stagiaires, zitten in verpleegkundige adviesraden en commissies, ontwikkelen nieuwe kennis en dragen bij aan onderwijscurricula.'

Johan Lambregts (68), verpleegkundige (niet praktiserend) en verplegingswetenschapper, initieerde en leidde leiderschapstrajecten voor de wijkverpleegkundige en verpleegkundig specialisten. Met zijn Bureau Lambregts zet hij zich al 37 jaar in voor de beroepsontwikkeling van verpleegkundigen en een beter imago van dit prachtige vak.

Johan: 'Natuurlijk doet niet iedereen alles, dat hoeft niet en dat kan ook niet. Ook dat proberen we de ambassadeurs voor te houden. Juist door die diversiteit in rollen vullen verpleegkundigen elkaar en anderen zo goed aan. Deze glossy laat goed zien dat het imago van hun vak in geen verhouding staat tot hun impact. Dat imago is dus dringend aan verbetering toe. Daar blijven we met zijn allen hard aan werken. En de eerste groep ambassadeurs staat klaar!'

Cuno van Merwijk (67), freelancejournalist en redacteur, droeg in afgelopen jaren bij aan diverse leiderschapstrajecten voor verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten.

DANKWOORD

Dit ambassadeurstraject is gestart vanuit V&VN Geriatrie & Gerontologie. Wij willen daarom onze dank uitspreken aan initiatiefnemers Anke Persoon en Nanda van Zadelhoff.

Daarnaast willen we onze oprechte dank en waardering uitspreken aan projectleider Johan Lambregts en procesbegeleiders Ria Slingerland en Cuno van Merwijk. Jullie toewijding, begeleiding en ondersteuning hebben dit traject tot een groot succes gemaakt. Dankzij jullie inspanningen hebben wij onze doelstellingen als groep en individueel behaald en zijn we gegroeid als zorgprofessionals.

Wij danken onze bestuurders/managers voor het mogelijk maken van het volgen van het ambassadeurstraject:

Atie Gelderloos
senior project manager
Santé partners Tiel

Ingrid Boschman
regiomanager intramurale
zorg Surplus Groep

Gia Wallinga
directeur zorg Icare

Gea Sijpkens
directeur/bestuurder Humanitas
Deventer

Joris de Jong
bestuurder Liemerij

Karine van der Kraan
bestuurder ZuidOostZorg
Drachten

Peter Ploegsma en Guy Buck
raad van bestuur Aafje Rotterdam

Rita Arts
bestuurder De Waalboog Nijmegen

**Ingeborg Roks en
Jan-Kees van Wijnen**
raad van bestuur Tante Louise
Bergen op Zoom

Tamara de Kroon
bestuurder Zorggroep ENA Barneveld

Judith Poulus
bestuurder Charim

Margje Mahler en Renée Wilke
bestuurders Sensire

Tijdens het ambassadeurstraject ontvingen wij coaching van individuele coaches. Ook hen willen wij graag bedanken voor de inspirerende gesprekken en de ondersteuning bij onze leervragen.

Anja Jonkers
bestuurder Samen Veilig Midden-Nederland

Cécile Vilrocx
docent Avans Hogeschool en zelfstandig adviseur in kwaliteit en beroepsontwikkeling van zorg

Chantal Dielis-Vermeulen
zorgmanager bij Land van Horne

Doris Van De Wiel
Teammanager & Programmamanager
O&O Mijzo

Eefje Perlot
lid raad van bestuur ZZG Zorggroep

Evelyn Finnema
hoogleraar verplegingswetenschap
en onderwijs UMCG en Chief Nursing
Officer ministerie van VWS

Gia Wallinga
directeur zorg Icare

Ingrid Windmeijer
interimmanager en transitiebegeleider
in de zorgsector

Karin Leferink
bestuurder IJselheem

Lies Zuidema
lid van raad van commissarissen
OCA en programmamanager
leergang strategie en positionering
verpleegkundig specialisten

Margriet van Scherpenzeel
verpleegkundig specialist Brentano

Marianne Lensink
bestuursvoorzitter stichting LOOP

Marleen Lovink
onderzoeker RadboudUMC

Pauline Arts
wijkverpleegkundige en ambassadeur
voor de wijkverpleegkundige ZZG
zorggroep

Rianne van Eldik
directeur zorg Liemerij

Rita Arts
bestuurder De Waalboog

We doen het samen

Geriatric & Gerontology

